

ZPRAVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Březen 2008

Ročník XVIII

číslo 3

ČASOPIS SE TISKNE NA RECYKLOVANÉM PAPIRU

IV. ročník Solární ligy ČR má své vítěze. „Za rok 2007 připadly tituly Solární mistr ČR poprvé Ostravě a dále jihomoravským Dubňanům a obci Ostrožská Lhota. Rusava ze Zlínska ho dokonce obhájila hned ve třech kategoriích,“ shrnul výsledky předseda poroty Karel Merhaut z Ligy energetických alternativ. Mezi deseti největšími solárními elektrárnami v soutěži se objevily původní polohovací stojany otce a syna Janouškových z horského střediska Rokytnice nad Jizerou vybudované zcela bez dotace (na snímku) a také elektrárna na střeše Ministerstva životního prostředí ČR v Praze. Hned na začátku české solární ligy 2008 byla prolomena magická hranice jednoho slunečního megawattu na jednom zdroji, a to v Bušanovicích na Prachaticku. Další rekordy jsou v očekávání.

(red)

Foto Karel Merhaut

OBSAH

UDÁLOSTI MĚSÍCE • První evropské dotace míří k žadatelům 2 • Finanční podpora místních Agend 21 3
• Poslanci schválili zákon o ekologické újmě 4 • Zemřel Ivan Dejmal 4 • Zprávy ze správy životního prostředí 6
• **ROZHOVOR** • Ing. Petr Švec – Základem zdravého města je spolupráce a dobrá komunikace 14 • **ANALÝZY, SOUHRNY, KOMENTÁŘE** • Geologický výzkum ve Střední Americe 19 • Evropská hospodářská komise OSN o udržitelném rozvoji 22 • Granty MŽP pro nestátní neziskové organizace v roce 2008 24 • Světový den mokřadů 28 • Ofenzíva slunečních elektráren 29 • **TIP** • Botanicky významná území ČR 32 •

PRVNÍ EVROPSKÉ DOTACE MÍŘÍ K ŽADATELŮM

Řídící výbor Operačního programu Životní prostředí (OPŽP) doporučil 23. ledna 2008 celkem 368 projektů, podaných v první výzvě OPŽP, ke schválení a podpisu ministru životního prostředí

Martinu Bursíkovi. Ministr Bursík už o dva dny později doporučení výboru schválil a podepsal. Celkové náklady na schválené projekty činí téměř 10,3 miliardy Kč. Státní fond životního prostředí, který je pro program Životní prostředí zprostředkujícím subjektem, tak může i díky novému systému průběžného financování akcí začít vyplácet žadatelům historicky první peníze z evropských fondů určených pro ČR na období 2007 až 2013.

Z prostředků Evropské unie bude v rámci první výzvy OPŽP dotována např. výstavba čistíren odpadních vod, stokových systémů, úpraven vody nebo přivaděčů a rozvodných sítí pitné vody. Subvencováno bude pořízení nízkoemisních spalovacích zdrojů nebo nově budovaných rozvodů centrálního zásobování tepla (CZT), výstavba a rekonstrukce centrálních a blokových kotelen a lokálních zdrojů tepla, využívajících OZE; zvyšování účinnosti energetických systémů budov; rekonstrukce otopných soustav, využití bioodpadů, separace a svoz odpadů; zařízení na úpravu nebo využívání odpadů, rekultivace sta-

řých skládek; rekonstrukce environmentálních vzdělávacích center.

„Většina schválených žádostí směřuje do oblasti ochrany vod a ovzduší, odpadového hospodářství, obnovitelných zdrojů a úspor energie. Největší zájem a také převis poptávky byl o projekty zaměřené na úspory energie a využití odpadního tepla, především zateplování budov, a samozřejmě významnou část podpory dostaly i dlouho připravované projekty čistíren odpadních vod a kanalizací,“ uvedl Petr Štěpánek, ředitel Státního fondu životního prostředí.

Náměstkyně ministra životního prostředí a předsedkyně Řídícího výboru OPŽP Rut Bízková vidí optimisticky šance škol a školek, pro které byla ještě v prosinci otevřena zvláštní, již třetí výzva: „Do konce ledna bylo možné podávat žádosti na zateplení školských budov. Školy a školky tak stihnou stavební projekty realizovat o letošních prázdninách.“

MŽP a SFŽP se rozhodly odstartovat Operační program Životní prostředí ještě před oficiálním schválením programového dokumentu, který evropská komisařka pro regionální rozvoj Danuta Hübner a ministr životního prostředí Martin Bursík podepsali 20. prosince 2007. Důvodem byla snaha poskytnout žadatelům dostatek času pro přípravu kvalitních projektů.

OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Programový dokument OPŽP byl 15. listopadu 2006 projednán a schválen vládou ČR a 7. března 2007 byl přijat Evropskou komisí k formálnímu hodnocení. Dne 13. 11. 2007 byl Evropské komisi oficiálně zaslán ke schválení a po necelých šesti týdnech v Bruselu oficiálně schválen.

Operační program Životní prostředí je zaměřený na zlepšování kvality životního prostředí, a tím i zdraví obyvatelstva. Přispívá ke zlepšování stavu ovzduší, vody i půdy, řeší problematiku odpadů a průmyslového znečištění, podporuje péči o krajinu, využívání obnovitelných zdrojů energie a budování infrastruktury pro environmentální osvětu. Má sedm prioritních os.

Operační program Životní prostředí předpokládá čerpání finanční podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) a dále z prostředků Fondu soudržnosti (FS). Program čerpá 18,4 % z 26,96 miliardy eur určených ze strukturálních fondů EU pro Českou republiku. Celkem OPŽP nabídne přes 5,2 miliardy eur, tj. cca 150 miliard Kč.

Projekty v rámci Operačního programu Životní prostředí budou v letech 2007 až 2010 financovány podle pravidla n+3. To znamená, že pro-

středky alokované na rok 2007 lze čerpat v průběhu následujících tří let.

OPŽP přináší řadu zjednodušení pro žadatele. Jde zejména o zrychlené financování projektů s platbami do třiceti dnů od předložení neuhrazených faktur, rozšíření způsobilých nákladů o projektovou dokumentaci či stavební dozor. Hranice projektů, které podléhají schválení Evropskou komisí, se u Fondu soudržnosti posunula z 10 na 25 milionů eur. To celý proces administrace žádostí samozřejmě urychlí.

Podrobné informace k Operačnímu programu Životní prostředí, včetně kompletního textu třetí výzvy a loga ke stažení, najdete na www.opzp.cz, informace lze získat i na lince **800 260 500**.

Řídícím orgánem pro OP ŽP je Ministerstvo životního prostředí ČR. Podrobné informace o jeho aktuální činnosti jsou k dispozici na www.env.cz.

Státní fond životního prostředí ČR již 16 let zásadním způsobem přispívá na investice do ochrany a zlepšování životního prostředí, financuje především investice do projektů na ochranu vod, ochranu ovzduší, využití obnovitelných zdrojů energie, nakládání s odpady, ochranu přírody a krajiny a vzdělávání, a to buď z národních zdrojů, nebo ze zdrojů Evropské unie. Aktuální informace o činnosti SFŽP naleznete na www.sfzp.cz.

Ministr životního prostředí Martin Bursík při podpisu prvních schválených dotací

Foto MŽP/Eva Veverková

V první výzvě Operačního programu Životní prostředí Státní fond životního prostředí obdržel celkem 707 žádostí, ze kterých kritéria přijatelnosti splnily, a tudíž byly akceptovány 553 žádosti. Od 3. září do 26. října 2007 byly přijímány projekty z pěti z celkem sedmi prioritních os. Výzva byla určena především pro žadatele z řad nepodnikatelských subjektů jako jsou obce, města a kraje, příspěvkové organizace, obecně prospěšné organizace, občanská sdružení nebo církve.

Státní fond životního prostředí do 31. ledna 2008 přijímal žádosti o dotace na základě druhé výzvy OPŽP. Výzva byla zaměřena na zlepšování stavu přírody a krajiny a byla určena pro žadatele z řad

krajů, měst a obcí, příspěvkových organizací, státních podniků a státních organizací, vysokých škol, občanských sdružení a obecně prospěšných organizací, právnických a fyzických osob – podnikatelů i nepodnikatelů. Do 31. ledna byly také přijímány žádosti o dotace na projekty jako je zateplování škol a školských zařízení, výstavba a rekonstrukce čistíren odpadních vod a stokových systémů. Otevřena byla také výzva na projekty řešící výstavbu a rekonstrukci čistíren odpadních vod, stokových systémů, úpravní vody a rozvodné sítě pitné vody, a to nejen na individuální projekty, ale i na tzv. velké projekty (nad 25 mil. euro). V rámci Prioritní osy 1 (vodohospodářská infrastruktura) jsou podporovány projekty jak v obcích nad 2000 obyvatel (cílem je zejména naplnit požadavky směrnice Rady č. 91/271/EHS), tak i projekty pro obce menší, které se nacházejí v územích vyžadujících zvláštní ochranu.

Žádosti v rámci třetí výzvy jsou přijímány v těchto harmonogramech:

Žádosti o podporu v rámci Prioritní osy 3 byly přijímány od 21. prosince 2007 do 31. ledna 2008.

Žádosti o podporu v rámci Prioritní osy 1 jsou přijímány od 3. března 2008 do 30. dubna 2008.

Žádosti o podporu tzv. velkých projektů v rámci Prioritní osy 1 jsou přijímány kontinuálně od 3. března 2008 do 19. prosince 2008.

Na internetových stránkách http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/8/2527-seznam_schvalenych_zadosti_08.pdf je k dispozici seznam schválených žádostí z 1. výzvy OPŽP.

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP

FINANČNÍ PODPORA MÍSTNÍCH AGEND 21

Ministerstvo životního prostředí již 15. ledna 2008 vyhlásilo výzvu k podávání žádostí o grant na podporu zavádění a rozvoje místních Agend 21 (MA21) v České republice z revolvingového fondu Phare. O podporu mohou žádat obce, kraje i nevládní neziskové organizace.

Cílem využití dotace je systémové zlepšení správy a řízení obcí, měst, mikroregionů a krajů při směřování k udržitelnému rozvoji. Grant má napomáhat podpoře zavádění místní Agendy 21 a prokazatelnému kvalitativnímu posunu v tomto procesu (strategické plánování udržitelného rozvoje podle kapitoly 28 Agendy 21, sledování a vyhodnocování indikátorů udržitelného rozvoje na místní úrovni, komunitní a expertní plánování v kvalitě MA21, realizace místních akcí a kampaní pro veřejnost a další opatření a aktivity směrem k udržitelnému rozvoji, modelové projekty pro udržitelný rozvoj, které řeší ochranu životního prostředí a současně přispívají k sociálnímu a ekonomickému rozvoji obcí, regionů).

Žadatelem o dotaci může být obec, sdružení obcí, kraj, nestátní nezisková organizace či zájmové sdružení právnických osob. V případě, že žadatelem je jiný subjekt než obec, svazek obcí nebo kraj (tj. municipalita), je třeba doložit písemně part-

nerství s municipalitou na předloženém projektu. Podmínkou přidělení dotace je registrace municipalit v databázi MA21, ať již je žadatelem nebo partnerem.

Výše dotace činí 90 % celkových uznatelných nákladů na projekt, maximálně 2 miliony Kč, doba realizace projektu je max. 2 roky. V první výzvě bude celkový objem peněz činit 15 miliónů Kč. Výzvy budou tři, vypisované se zhruba ročním odstupem.

Více informací včetně podrobných pokynů pro žadatele, kritérií hodnocení a formuláře žádosti je ke stažení na webových stránkách Ministerstva životního prostředí www.env.cz.

Další informace: <http://www.ma21.cz>, <http://ma21.cenia.cz>

Tisková zpráva MŽP ČR

POSLANCI SCHVÁLILI ZÁKON O EKOLOGICKÉ ÚJMĚ

Poslanecká sněmovna přijala ve středu 13. února 2008 zákon o předcházení ekologické újmy a o její nápravě. Jde o významnou právní normu v ochraně životního prostředí. Do českého právního řádu se tak dostávají požadavky evropské směrnice č. 2004/35/ES, která do praxe převádí princip prevence a princip „znečišťovatel platí“.

Zákon se vztahuje na provozovatele vybraných činností, které jsou považovány za rizikové pro životní prostředí a lidské zdraví – jde například o skládky, spalovny odpadu, velké průmyslové podniky či přeshraniční přepravu odpadů. Provozovatelé těchto činností budou mít podle zákona povinnost provést preventivní opatření proti hrozbě ekologické újmy na živočišných a rostlinných druzích, vodě a půdě. Pokud by už k újmě došlo, bude mít provozovatel povinnost provést nápravná opatření, tedy především vrátit poškozené životní prostředí do původního stavu.

Z hlediska odpovědnosti provozovatelů je zákon postaven na principu objektivní odpovědnosti – podmínkou provedení nápravných opatření provozovatelem není předchozí zaviněné jednání. Nicméně v případě, že provozovatel způsobí ekologickou újmu přesto, že přitom neporušil zákon, mohou mu být zpětně proplaceny náklady vynaložené na nápravná opatření.

Nástrojem k zajištění preventivních a nápravných opatření má být finanční zajištění k náhradě nákladů – například formou pojištění. Zákon upravuje podmínky finančního zajištění, nicméně odkládá účinnost těchto ustanovení o 5 let (do roku 2013), aby se české

podniky měly čas na tuto povinnost připravit. Česká právní úprava tedy nenásleduje některé jiné členské státy, které již nyní zavádějí pojištění povinné.

Ačkoli se tato pravidla nebudou vztahovat na škody vzniklé před vstupem zákona v účinnost, je jeho přijetí významným posunem směrem k tomu, aby škody způsobené na životním prostředí mohly být napraveny efektivněji než dnes. Ostatně, důvodem k přijetí samotné evropské směrnice bylo právě několik závažných ekologických havárií a velké množství kontaminovaných míst, která představují značné riziko pro životní prostředí i lidské zdraví.

Schválení zákona v dolní komoře českého parlamentu přichází na poslední chvíli, neboť směrnicí měly členské státy EU převést do své legislativy už v dubnu loňského roku. Evropská komise minulý měsíc oficiálně sdělila České republice (a také některým dalším členským státům), že nebude tolerovat v tomto směru žádné další prodlevy. V případě neschválení zákona proto reálně hrozilo podání žaloby k Evropskému soudnímu dvoru a případně citelné finanční sankce pro ČR.

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP

ZEMŘEL IVAN DEJMAL

Ve středu 6. února 2008 zemřel Ivan Dejmál, jedna z nejvýznamnějších osobností české politiky ochrany životního prostředí.

„Ivan byl nesmírně čestný a rovný chlap, je to pro mě osobní ztráta,“ řekl ministr životního prostředí Martin Bursík. „Spolupracovali jsme mnoho let, byl pro mě kolegou už v osmdesátých letech minulého století. Obrovsky jsem si ho vážil – samozřejmě pro jeho odborné znalosti, ale především pro jeho osobní vlastnosti – přímost, odvahu a smysl pro spravedlnost,“ dodal Bursík.

Ing. Ivan Dejmál byl jedním z prvních ministrů životního prostředí české vlády. Zastával tuto funkci ve vládě vedené premiérem Petrem Pithartem v letech 1991 – 1992. Podílel se na vzniku celé řady zásadních zákonů, které vedly k ozdravení životního prostředí České republiky, které bylo po 40 letech komunistického režimu v katastrofálním stavu. Prosadil také vznik Programu pro obnovu venkova. Ekologické problematice, především ochraně přírody a krajiny, se však věnoval již před listopadem 1989 a velmi intenzivně se v ochraně životního prostředí

angažoval i po skončení své vládní mise. Mimo jiné spolupracoval jako odborník s řadou svých nástupců na postu ministra životního prostředí napříč politickým spektrem – s Jiřím Skalickým, Milošem Kužvartem, Liborem Ambrozkem i Martinem Bursíkem.

Ivan Dejmál na archivním snímku z první poloviny 90. let 20. století.

Ivan Dejmal v listopadu 2007 na besedě k přehlídce filmů o klimatických změnách Třetí pól.

V letech 1992 – 1994 pracoval v Českém ekologickém ústavu jako vedoucí sekce strategických studií. V roce 1993 založil a po tři roky vedl Spolek pro obnovu venkova. Spolu s bývalým federálním ministrem životního prostředí Josefem Vavrouškem založil Společnost pro trvale udržitelný život. V letech 1994 – 1995 byl ředitelem Českého ústavu ochrany přírody. Od roku 1995 působil jako nezávislý projektant v oboru územního plánování a krajinářské tvorby. Byl také hlavním organizátorem série konferencí Tvář naší země – Krajina domova. V prosinci 2007 byl zvolen místopředsedou rady Ústavu pro studium totalitních systémů.

Narodil se 17. října 1946 v Ústí nad Labem. Po maturitě na Střední zahradnické škole studoval na Vysoké škole zemědělské v Praze, odkud byl vyloučen po zatčení za svoji činnost ve studentském hnutí. Studia mohl dokončit až po roce 1989. Po čtyřletém vězení za podvrácení republiky (1970 – 1972 a 1974 – 1976) pracoval postupně jako závozník, metař, myč oken, výrobce náhrobních kamenů, údržbář, skladník, strojník chladicích a čerpacích zařízení, a to až do konce roku 1989.

Ivan Dejmal byl aktivním příslušníkem protikomunistické opozice od svých studentských let až do pádu režimu. Na konci roku 1976 byl u vzniku Charty 77 a posléze se stal také vedoucím její ekologické komise. Od roku 1987 vydával a redigoval samizdatový časopis Ekologický bulletin. V roce 1988 se účastnil založení Hnutí za občanskou svobodu a podílel se na založení první nezávislé ekologické organizace – Ekologické společnosti, která na podzim roku 1989 iniciovala vznik sdružení ekologických organizací Zelený kruh. V prosinci 1989 byl u založení konfederace politických vězňů. Od listopadu 1989 do voleb v roce 1990 byl vedoucím ekologické sekce programové komise Občanského fóra.

Poslední rozloučení s Ivanem Dejmalem se konalo 12. února v kostele sv. Antonína na Strossmayerově náměstí v Praze.

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP
Foto Ekolist.cz

ŘEČ MARTINA BURSÍKA NA POHŘBU IVANA DEJMALA

Vážená paní Kateřino Dejmalová, milá Háto a Marto, milí přátelé,

před třemi týdny jsme vedli s Ivanem výbornou debatu o stavu české politiky a také o tom, co všechno je možné právě teď udělat pro životní prostředí. To byl typický Ivan Dejmal. Věci předem promyšlené, žádná zbytečná věta. Vždycky připraven využít každou příležitost k tomu, aby pomohl prosadit něco dobrého pro životního prostředí, naši přírodu a krajinu. Na konci naší debaty napsal Ivan do mého diáře „1. dubna „Tvář naší země – krajina domova“. Deset dní nato jsem za ním byl v nemocnici. Ivan odcházel. Už nevnímal okolí, ale cítil jsem, že je to pořád on: v dobrém smyslu slova „bojovník“.

Zažil jsem Ivana Dejmalu v letech 1991 a 92, kdy byl ministrem životního prostředí ve vládě Petra Pitharta. Poprvé přišel do českého parlamentu v manžestrákách a typické rozhalence s vyhrnutými rukávy. Ti, kteří ho ještě neznali, mluvili o nezvladatelném radikálově. Většina zákonodárců odložila záhy předsudky a pohlížela na něj s respektem. Ivan často mluvil o „závodu s časem“ a nosil do výboru pro životní prostředí, jehož jsem byl členem, jeden zákon za druhým. Za zhruba rok a půl se mu tehdy podařilo prosadit a dokončit úplný systém ekologické legislativy. Ivanovou absolutní prioritou byl nový zákon o ochraně přírody a krajiny. Doba krátce po listopadu 89 umožňovala více než doba pozdější. A Ivan toho uměl beze zbytku využít. K předloženému zákonu o ochraně přírody připravil se svými nejbližšími spolupracovníky pozměňovací návrh, který umožňoval účast veřejnosti ve správních řízeních. Když jsem Ivanovi tehdy řekl, že v Německu trvalo roky, než tento princip prosadili, opáčil: „No vidíš, tady to budou možná minuty“.

Síla Ivana Dejmalu se projevila i při prosazení územně ekologických limitů pro těžbu hnědého uhlí v severozápadních Čechách v roce 1991. Ivan spočítal, kolik času budou uhelné společnosti potřebovat, aby zhojily jizvy v krajině a s omluvou odešly pryč. Nebýt tohoto Ivanova velkého činu, neexistovaly by obce Horní Jiřetín, Černice, Březno, Černovice, Spořice, Droužkovice, Chomutov, Jirkov a dalších šest obcí, které ochránil vyloučením otvírky lomu Bylany. Bez Ivana Dejmalu by severočeský region čekala chmurná perspektiva dalších padesáti let těžby a pálení uhlí. Význam tehdejšího usnesení vlády, kterým byly stanoveny územně ekologické limity těžby, podtrhuje fakt, že dnešní vláda ve svém programu odkazuje na jejich zachování.

Přirozenou otázkou je, jak to, že byl Ivan během svého působení v politice tak úspěšný? Jistě to bylo zčásti revoluční pozitivní náladou, ale podle mne především jeho přesvědčivostí. Všichni – bez ohledu na barvu stranického tílka – si ho vážili. Právě pro jeho nezpochybnitelnou odbornost a zapálení.

Ivan odešel a my všichni, kteří jsme ho měli rádi, cítíme prázdno. Ta mezera je výjimečně hluboká. Ivan byl mimořádně hlubokou osobností. Pro řadu z nás byl měřítkem pravdivosti, čestnosti a zásadovosti. Skutečnou mravní autoritou. Měli jsme absolutní jistotu, že Ivan nikdy nezkłame.

Ivan Dejmal odešel, ale cestu nám bude ukazovat už vždycky. Zanechal toho po sobě tolik, že na něho není možné zapomenout.

Díky Ivane! Věřím, že se opět sejdem.

ZPRÁVY ZE SPRÁVY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Zprávy v této rubrice pocházejí z tiskového a informačního servisu Ministerstva životního prostředí a dalších resortních a spolupracujících organizací, které jsou za zprávami uvedeny jako zdroj. Zprávy jsou redakčně kráceny a upraveny.

DVA MILIONY ZA PORUŠENÍ ZÁKONA O ODPADECH

Česká inspekce životního prostředí uložila společnosti Lidl ČR, v.o.s., pokutu ve výši 2 000 000 Kč za porušení zákona o odpadech tím, že ve svých prodejnách dostatečně nezajistila zpětný odběr použitých výrobků, určených ke zpětnému odběru.

ČIŽP Ol. Praha provedla v srpnu roku 2006 opakovanou namátkovou kontrolu, která se týkala plnění povinností zpětného odběru výrobků. U tří prodejen byla na vstupních dveřích prodejny vyvěšena cedulka o zpětném odběru výrobků v souladu se zákonem o odpadech. Po vstupu do vnitřních prostor prodejen však ČIŽP zjistila, že v oddělení, kde jsou prodávány motorové oleje, jsou umístěny další cedule, které zpětný odběr konkrétních výrobků omezují a vážou jej na několik podmínek, což odporovalo zákonu.

Konkrétní rozpor spatřuje inspekce v tom, že společnost podmiňovala bezplatný zpětný odběr předložením „účtenky“ či „dokladu ke koupi“, nebo vrácením výrobku v originálním balení, a že zpětný odběr byl vázán na konkrétní výrobní značku zboží. Stanovení takovýchto podmínek je však dle zákona o odpadech nepřipustné, neboť je zcela v rozporu se základním principem systému zpětného odběru. Zpětný odběr může povinná osoba odmítnout jen tehdy, pokud výrobek z důvodu kontaminace ohrožuje zdraví osob, které zpětný odběr provádějí.

Při stanovení výše pokuty ČIŽP přihlédla i k tomu, že ze strany společnosti Lidl jde již o druhé porušení této informační povinnosti, a že v posledních letech opakovaně porušila i jiné povinnosti, týkající se zpětného odběru výrobků, než jen povinnost informovat spotřebitele. Jedná se tedy již o několikátou pokutu, kterou ČIŽP společnosti za porušení zákona o odpadech uložila. Za přitěžující okolnost považuje ČIŽP i to, že porušení informační povinnosti ze strany společnosti Lidl mohlo ve svém důsledku vést k určitému odrazení spotřebitelů od nabízení výrobků ke zpětnému odběru v prodejnách této společnosti, což může mít své důsledky na životní prostředí.

Vzhledem k okolnostem případu uložila ČIŽP odpovídající sankci ve výši 2 000 000 Kč tak, aby společnost Lidl byla napříště motivována k dodržování zákona o odpadech.

Dle aktuálních informací, které má ČIŽP k dispozici, chce společnost Lidl sjednat patřičnou nápravu tak, aby k podobným věcem již nedocházelo. Tuto skutečnost si ČIŽP v budoucnu opět namátkově ověří.

Mgr. Ivana Awwadová, tisková mluvčí ČIŽP

MARTIN BURSÍK JEDNAL V BRITÁNII O OCHRANĚ KLIMATU NA EVROPSKÉ ÚROVNI

Místopředseda vlády a ministr životního prostředí Martin Bursík navštívil na konci ledna 2007 Velkou Británii. Cílem návštěvy bylo setkání s britskými kolegy a diskuse především o politice ochrany klimatu, kde je Velká Británie velice aktivní.

V průběhu své pracovní návštěvy ministr Bursík nejprve jednal se svým protějškem, ministrem životního prostředí, výživy a rozvoje venkova (*Secretary of State for Environment, Food and Rural Affairs*) Hillary Benem a jeho náměstkem pro životní prostředí (*Minister of State for Environment*) Philem Woolasem. Během hodinového setkání ministři diskutovali o výstupech nedávné konference OSN o klimatických změnách na Bali. Shodli se na tom, že klíčové pro vyjednávání o postkjótském režimu budou roky 2008 a 2009, kdy má dojít k dohodě o konkrétních emisních redukcích ekonomicky vyspělých států do roku 2020, včetně příspěvků rozvojových zemí. Ministři si vyměnili názory na připravovaný energeticko-klimatický balíček, těsně před jeho zveřejněním Evropskou komisí. Jednotlivé součásti balíčku budou tématem jednání také v průběhu českého předsednictví v Radě EU. Závěrem se dohodli na zintenzivnění spolupráce mezi experty obou zemí v oblasti změny klimatu.

Na pracovním obědě se Martin Bursík setkal se zástupci britské odborné veřejnosti – Sirem Brianem Hoskinsem, ředitelem Granthamova institutu pro klimatické změny, profesorem Dietrem Helmem z Oxfordské univerzity a Williamem J. Hellerem, ředitelem společnosti Falck Renewables. Společně hovořili o spolupráci výzkumných institucí v oblasti změny klimatu a o problematice rozvoje větrné energetiky v obou zemích.

Martin Bursík jednal také s Malcolmem Wicksem, náměstkem ministra obchodu, podnikání a regulačních reformy (*Minister of State for Energy*). Hovořili především o provázanosti mezi změnou klimatu a energetickou bezpečností, projekty zachycování a ukládání CO₂ do geologického podloží (*carbon capture and storage, CCS*) a budoucím využitím jaderné energie ve Velké Británii, v souvislosti s aktuálně zveřejněným kontroverzním programem britské vlády o obnovení výstavby jaderných elektráren.

Martin Bursík se setkal rovněž s poslancem za Konzervativní stranu a se stínovým ministrem životního prostředí, výživy a rozvoje venkova Peterem Ainsworthem. Konzervativní strana se staví velice vstřícně k problematice boje proti změně klimatu a souhlasí s potřebou okamžité akce v této oblasti.

Ministr Bursík se rovněž v rezidenci českého velvyslance v Londýně sešel s krajany.

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP

Správa CHKO Jizerské hory vydala 15. ledna 2008 nařízení č. 1/2008 o zřízení Přírodní památky (PP) Tichá říčka. Tímto dokumentem byla završena dlouholetá snaha, která začala návrhem PP a pokračovala přes řádné projednávání s vlastníky a nájemci pozemků až k vlastnímu vyhlášení PP. Zmíněné nařízení vstoupilo v platnost 1. února 2008.

PP Tichá říčka se nachází v Hraběticích, severovýchodní části obce Janov nad Nisou, v nadmořské výšce 730 – 740 m n.m. Rozloha území činí 3,97 ha. Lokalita je jedinou zachovalou součástí někdejšího rozsáhlého a významného komplexu rašelinných a mokřadních luk. Ten se rozprostíral od Jablonecké chaty až po tzv. Podkovu v Karlově a byl následkem melioračních zásahů silně poškozen. Ve střední části území se nacházejí dvě menší rašeliniště s fragmenty rašelinné smrčiny na okrajích.

Ze zvláště chráněných druhů rostlin se v PP vyskytuje rosnatka okrouhlolistá (*Drosera rotundifolia*), bohaté populace prstnatce májového (*Dactylorhiza majalis*) a prstnatce Fuchsova (*D. longibracteata*, ten i v albinotické formě), dále prha arnika (*Arnica montana*, dnes v Jizerských horách poměrně vzácný druh), klikva bahenní (*Oxycoccus palustris*), vemeník zelenavý (*Platanthera chlorantha*). Z druhů zapsaných do červeného seznamu se zde vyskytuje sítna ostrokvětá (*Juncus acutiflorus*), zvonečník černý (*Phyteuma nigrum*), vrbovka bahenní (*Epilobium palustre*), kozlík výběžkatý bezolistý (*Valeriana excelsa* subsp. *sambucifolia*), stařinec potoční (*Tephrosia crispa*), čipek objímavý (*Streptopus amplexifolius*), žebrovce různolistá (*Blechnum spicant*).

Mezi chráněné živočišné druhy, které byly na lokalitě zaznamenány, patří čolek horský (*Triturus alpestris*), chřástal polní (*Crex crex*), ještěrka živorodá (*Lacerta vivipara*), bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*), hýl rudý (*Carpodacus erythrinus*) a tuňák obecný (*Lanius collurio*).

Správa CHKO Jizerské hory bude v novém chráněném území usilovat o zachování jeho přírodních hodnot. V případě mokřadních a rašelinných luk se péče zaměří zejména na pravidelné kosení v dvou až čtyřletém intervalu.

Tisková zpráva AOPK ČR –CHKO Jizerské hory

Jako vážný problém vnímá úbytek živočišných a rostlinných druhů, stejně jako přirozených ekosystémů, 82 % obyvatel České republiky. Vyplývá to z průzkumu Eurobarometru, jehož výsledky zveřejnila v lednu 2008 Evropská komise. Třetina (34 %) českých respondentů celoevropského šetření označila ztrátu biodiverzity (biologické či přírodní rozmanitosti) dokonce za problém velmi vážný.

Češi ale mají starost nejenom o českou přírodu. Za velmi vážný problém označilo 67 % lidí celosvětové vymírání živočichů a mizení rostlin, dalších 27 % je považuje za vážnou věc. Pouze dva lidé ze sta si

myslí, že to žádný problém není.

Lidé zároveň vnímají, že ztráta přírodní rozmanitosti ovlivňuje jejich vlastní životy. Podle 17 % z nás se tak již děje a dalších 32 % lidí má za to, že to je otázka blízké budoucnosti. Bez mála 40 % účastníků výzkumu se obává, že to ovlivní každodenní život jejich dětí.

Z toho vyplývá i to, že Češi vesměs souhlasí s tím, že ochrana přírody je morální povinností člověka. S tímto tvrzením souhlasí 92 % dotázaných, přičemž 60 % zvolilo dokonce odpověď „velmi souhlasím“. Téměř devět desetin (88 %) lidí má za to, že na rozmanitosti přírody a krajiny závisí i kvalita našeho života. Lidé si uvědomují, že rozmanitost přírody je třeba chránit i proto, že je zdrojem potravin, léků či třeba energie – s tím se ztotožňuje 77 % respondentů. Podle 71 % českých účastníků průzkumu ztrácí Evropa se ztrátou pestrosti druhů a ekosystémů i ekonomicky.

Biodiverzita (biologická rozmanitost) znamená variabilitu všech žijících organismů včetně mj. suchozemských, mořských a jiných vodních ekosystémů a ekologických komplexů, jejichž jsou součástí; zahrnuje různorodost v rámci druhů, mezi druhy i mezi ekosystémy (definice Úmluvy o biologické rozmanitosti z roku 1992). Známý americký biolog Edward O. Wilson, který termín biodiverzita zpopularizoval a rozšířil i mimo vědecké kruhy, ji chápe jako rozmanitost organismů uvažovanou na všech úrovních, od genetických odlišností v rámci jednoho druhu přes skupiny druhů ke skupinám rodů, čeledí a stále vyšších taxonomických úrovní. Zahrnuje rozmanitost ekosystémů, které se skládají ze společenstev organismů na určitém stanovišti a z fyzikálních podmínek, ve kterých žijí.

Lidé ale zároveň říkají, že o tomto problému, který je tolik zajímavý, dostávají málo informací. Pouze 33 % dotázaných odpovědělo, že mají informací dostatek. Lidé přitom informace čerpají především z internetu (59 %) a z televize (41 %), z novin a časopisů své informace získalo 25 % respondentů.

„Výsledky průzkumu ukazují, jakou pozornost lidé u nás ochraně přírody věnují. Pro nás je to potvrzením toho, že máme dál podporovat projekty ekologické výchovy a vzdělávání, či takové osvětové aktivity, jako je například oblíbený televizní cyklus Živé srdce Evropy,“ říká náměstek ministra životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny František Pelc. „Doufám ale, a na to nám bohužel průzkum odpověď nedal, že si lidé uvědomují i druhou stranu mince.

Že je občas třeba, aby se ochraně vzácných a mizejících částí přírody podřídily i některé na první pohled lákavé rozvojové aktivity, které by vedly k dalšímu ničení přírody," dodává Pelc.

Průzkumu se v České republice zúčastnilo 1001 lidí.

Další informace: http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm, <http://www.chm.nature.cz>, <http://www.natura2000.cz>

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP

SPRÁVA CHKO KŘIVOKLÁTSKO ZPĚT VE SVÉM

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR – Správa Chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko se sídlem ve Zbečně uspořádala 22. ledna 2008 odpoledne slavnostní setkání se zástupci vedení AOPK ČR, Středočeského kraje, starosty obcí a měst regionu, zástupci s. p. Lesy ČR a Colloredo-Mansfeldských lesů. Setkání se konalo u příležitosti obnovení provozu v opravené budově na náměstí obce Zbečno a nástupu nového vedoucího Správy CHKO RNDr. Petra Hůly.

Původní budova byla kromě rekonstrukce v loňském roce mírně rozšířena a zmodernizována tak, aby vyhovovala současným požadavkům na výkon státní správy v ochraně přírody a krajiny na území Chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko. Na podzim letošního roku navíc správa oslaví 30. výročí vyhlášení CHKO (viz www.krivoklatsko.nature.cz).

Při setkání ocenil ředitel AOPK ČR RNDr. František Pojer dlouholetou kvalitní činnost bývalého vedoucího Správy CHKO Křivoklátsko Ing. Petra Štěpánka a výsledky práce správy pod jeho vedením a připomenul vznik pracoviště. Náměstek hejtmana Středočeského kraje Ing. Vilém Žák vyzdvihl dobrou spolupráci mezi obcemi Křivoklátska a Správou CHKO. Ocenil též přípravu a úsilí o realizaci velkého projektu vodovodu a kanalizace na území CHKO s využitím evropských dotací. Zástupci lesních podniků uvedli společné úspěchy v posledních deseti letech zejména v oblasti změny druhové skladby křivoklátských lesů a práce s veřejností na území CHKO.

Foto archiv AOPK ČR

Vedoucí Petr Hůla upozornil na skutečnost, že Správa CHKO Křivoklátsko má zpracovanou koncepci lesního hospodářství a schválený plán péče o území CHKO do roku 2017. Uvedl také některé z priorit pro další období, například vybudování nového návštěvnického střediska pro odbornou i širokou veřejnost, což ve svém krátkém vystoupení ocenil i Luděk Frencl, kastelán hradu Křivoklát.

Tisková zpráva AOPK ČR

MŽP VÍTÁ KLIMATICKO-ENERGETICKÝ BALÍČEK EVROPSKÉ KOMISE

Evropská komise zveřejnila 23. ledna 2008 dlouho očekávaný návrh tzv. klimaticko-energetického balíčku. Jedná se o čtveřici návrhů nových právních předpisů, které mají Evropské unii pomoci dosáhnout tří náročných cílů, které stanovil summit EU v březnu 2007. Jde o závazek na snížení emisí CO₂ do roku 2020 o 20 % oproti roku 1990 (v případě, že se zapojí i další velcí světoví znečišťovatelé, půjde o snížení o 30 %), zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie na 20 % do roku 2020 a zvýšení podílu biopaliv v dopravě v každém členském státě na 10 % do stejného roku. „Naším odborníkům na ochranu klimatu a energetiku teď začíná perná práce a složitá jednání v rámci evropské Sedmadvacítky. Jako celek ale návrh komise vítáme. Ode dneška se můžeme začít bavit velmi konkrétně, věcně a nad přesnými čísly, údaji a právními návrhy,“ říká ministr životního prostředí Martin Bursík.

Ministerstvo životního prostředí zatím nemělo příležitost se v uplynulých hodinách s konečnou podobou návrhů detailně seznámit, ovšem ministerští experti je již studují, aby bylo možné obratem zahájit konkrétní jednání o podrobnostech. Komise v tzv. „klimaticko-energetickém balíčku“ předložila návrh novely směrnice o obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů (EU ETS), návrh rozhodnutí o rozdělení redukčních závazků pro emise skleníkových plynů mezi jednotlivé členské státy, návrh směrnice o ukládání CO₂ do geologického podloží (carbon capture and storage) a návrh směrnice o podpoře výroby energie z obnovitelných zdrojů.

„Velmi podporujeme také snahu Evropské komise, aby celý balíček byl projednán v Radě EU a Evropském parlamentu tak, aby mohl být přijat ještě v současném funkčním období Evropského parlamentu,“ říká Martin Bursík. „My proto intenzivně spolupracujeme se současným slovinským předsednictvím, ale i s francouzskými kolegy, kteří převezmou v polovině roku vedení Unie od Slovinců. Za našeho předsednictví by potom měl přijímací proces dojít do finále v Evropském parlamentu,“ doplnil vicepremiér Bursík. Proto také s ministry životního prostředí ze Slovinska, Francie a Švédska a se zástupci Evropského parlamentu a komise dohodli harmonogram projednávání celého balíčku.

Cílem balíčku je především snížení emisí plynů, přispívajících ke změnám klimatu. Evropská unie patří mezi největší producenty hlavních skleníkových plynů – tedy CO₂ a N₂O. „Evropská unie musí po-

tvrdit svoji roli lídra v prosazování nových energeticky úsporných technologií a v ochraně klimatu, aby mohlo na klíčovém kodaňském summitu OSN o klimatických změnách v prosinci 2009 dojít k nové dohodě o ochraně klimatu, která nahradí Kjótský protokol“ řekl český ministr životního prostředí.

Podle návrhu komise se má změnit evropský systém obchodování s emisními povolenkami (EU ETS). Nově do něj budou zahrnuty některé sektory, jako je výroba čpavku či hliníku. Zahrnovat bude také mimo CO_2 i emise N_2O a dalších skleníkových plynů. Naopak má znamenat zjednodušení pro menší podniky, které vypouštějí pouze malé množství CO_2 , a jejichž účast v systému je podle dosavadních zkušeností neefektivní – administrativní náročnost může převyšovat výsledný efekt. Emisní povolenky pro sektor energetiky by od roku 2013 neměly být přidělovány zdarma, ale formou aukcí. U ostatních sektorů by se na aukce mělo přejít postupně do roku 2020. Důvodem je především ochrana evropského průmyslu – u sektorů, které mohou být vystaveny mimoevropské konkurenci, je forma přidělování povolenek zdarma formou ochrany před „vývozem uhlíku“ do zemí, které jsou v ochraně klimatu méně aktivní. Další zvažovanou formou ochrany je i zavedení cel, případně povinnosti nákupu emisních povolenek na dovoz výrobků z takových zemí. Uvažuje se o něm po roce 2011. Změny v EU ETS začnou fungovat po roce 2012, kdy skončí současné obchodovací období.

Komise nastaví celoevropský strop emisí skleníkových plynů (nebudou již tedy existovat dosud známé národní alokační plány) zahrnutých do EU ETS, který se bude postupně snižovat do roku 2020, kdy bude jeho hodnota o 21 % nižší, než emise z roku 2005. V sektorech, které do systému emisního obchodování nejsou zahrnuty (např. zemědělství, sektor budov, silniční doprava apod.) by se měly emise snížit do roku 2020 o 10 % oproti roku 2005.

„Se zájmem očekáváme, jaké konkrétní návrhy přinese směrnice o ukládání uhlíku do podzemí,“ řekl náměstek ministra pro ochranu klimatu a ovzduší Aleš Kuták. V případě této metody zachycování skleníkových emisí, známé pod zkratkou CCS (carbon capture and storage), je třeba analyzovat její reálný přínos pro ochranu klimatu i ekonomickou stránku. „Jde nicméně o technologii, která může mít před sebou slibnou budoucnost,“ řekl Kuták.

Směrnice o podpoře využívání obnovitelných zdrojů energie stanovuje mj. závazné cíle podílu energie z obnovitelných zdrojů na konečné spotřebě energie a také cíl podílu energie z obnovitelných zdrojů v dopravě. Pro ČR navrhuje EK podíl energie z OZE ve výši 13 % konečné spotřeby energie v roce 2020. „Jde prakticky o potvrzení návrhu, s kterým šla do jednání česká vláda,“ řekl ministr životního prostředí Martin Bursík. Český návrh spočíval v závazku 8,6 % obnovitelných zdrojů energie na celkové spotřebě primárních energetických zdrojů (tedy „na vstupu“, bez odečtení ztrát při výrobě a transportu energie). Přepočítáno na konečnou spotřebu energie (tedy „na výstupu“, po odečtení těchto ztrát) jde o 12,45 %, tedy přibližně o 0,5 % odlišnou hodnotu, než je komisí navrhovaný cíl pro ČR. „O tomto čísle můžeme bez problémů jednat, není příliš vzdálené

od našich vlastních expertních odhadů kapacity obnovitelných zdrojů, které u nás máme reálně k dispozici,“ řekl náměstek ministra Aleš Kuták.

Návrh Evropské komise nakonec obsahuje i závazek na 10 % podíl biopaliv v dopravě, kterého by měl každý členský stát dosáhnout v roce 2020. Návrh směrnice ale zároveň obsahuje kritéria udržitelnosti produkce biopaliv. Tato kritéria určí limit pro minimální snížení emisí skleníkových plynů díky využití biopaliv, budou také stanovena území, kde nebude možné rostliny pro produkci biopaliv pěstovat. Členské státy mají požadovat po dodavatelích ověření informací o původu biopaliv. EK bude moci akreditovat dvou či vícestranné dohody mezi členskými státy a producenty zeměmi. Akreditace bude důkazem shody produkce biopaliv s požadavky kritérií udržitelnosti.

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP

ČEŠI VĚŘÍ EKOLOGICKÉ POLITICE EVROPSKÉ UNIE

Naprostá většina Čechů důvěřuje politice ochrany životního prostředí Evropské unie. Vyplývá to z národní zprávy standardního šetření Eurobarometru, které proběhlo na podzim loňského roku. Zpráva byla zveřejněna 28. ledna 2008. Tři čtvrtiny (74 %) z 1106 dotázaných v České republice podporují názor, aby se o přístupu k ochraně životního prostředí rozhodovalo na evropské úrovni. To kontrastuje například s názorem Čechů na rozhodování o hospodářské politice (pro evropskou úroveň 44 %) či důchodech (30 %). „Lidé si uvědomují, že je důležité řešit globální otázky, jejichž význam daleko přesahuje naše hranice, na úrovni celé Unie,“ reagoval na zveřejnění výsledky ministr životního prostředí Martin Bursík.

Češi se příliš neliší ani od svých spoluobčanů v dalších zemích EU-27. Průměrně důvěřuje ekologické politice Unie 73 % Evropanů. Podle 62 % českých respondentů hraje Evropská unie v ekologických otázkách pozitivní roli. Jako záporného hráče vidí v této oblasti EU pouze 12 % dotázaných. V celé Evropě je tento poměr poněkud skeptičtější, přesto ale vychází 52:14 ve prospěch EU. Největšími eurooptimisty jsou v oblasti životního prostředí Belgičané (68 % vidí roli EU v životním prostředí kladně), největšími euroskeptiky Portugalci (28 %). Prakticky stejný názor s Čechy sdílejí Nizozemci, Finové, Poláci, Němci, Francouzi, Švédové a Slováci.

„Lidé vnímají pozitivní vliv evropské legislativy na ochranu životního prostředí, ale i to, že je Unie největším tahounem ochrany životního prostředí a přírody ve světě,“ říká ministr Bursík. Průzkum ale zároveň

ukázal, že klesá spokojenost obyvatel se stavem životního prostředí. Zatímco na jaře 2005 jej za dobrý označilo 77 % dotázaných Čechů, v aktuálním průzkumu pouze 52 %. „Ve výsledcích Eurobarometru se obrází skutečnost, že jsme pravděpodobně ve fázi, kdy jsme obecně skeptičtí vůči všemu,“ říká Ivan Gabal, ředitel společnosti Gabal Analysis & Consulting, který národní zprávu Eurobarometru při jejím zveřejnění komentoval. Podle Martina Bursíka se v posunu hodnocení k horšímu projeví i další faktory. „Loňská zpráva o životním prostředí, kterou jsme na podzim zveřejnili a medializovali, ukázala, že stagnuje kvalita ovzduší, zhoršuje se situace v místech s velkým automobilovým provozem a tam, kde lidé stále vytápějí uhlím, nedaří se uspokojivě zlepšovat nakládání s odpady,“ vypočítává ministr Bursík.

„Na situaci českého životního prostředí reagujeme. Prakticky hotová je novela zákona o odpadech, připravujeme nový zákon o ovzduší, k úspěšným žadatelům již putují evropské dotace na prvních 368 projektů z Operačního programu Životní prostředí,“ řekl Martin Bursík. „Věřím, že pozitivní změny přijdou a lidé je zaregistrují nejen v dalším průzkumu, ale hlavně v kvalitě svého každodenního života,“ uzavřel ministr.

Shrnutí zprávy Eurobarometru i kompletní národní zpráva jsou dostupné na internetových stránkách Ministerstva životního prostředí v databázi tiskových zpráv, dne 28. 1. 2008. Další informace: http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm, <http://www.evropska-unie.cz>

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP

ZVEŘEJNĚNO KODIFIKOVANÉ ZNĚNÍ SMĚRNICE IPPC

Dne 29. ledna 2008 bylo oficiálně zveřejněno v Úředním věstníku Evropské unie kodifikované znění Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/1/ES ze dne 15. ledna 2008 o integrované prevenci a omezování znečištění (IPPC), která zahrnuje veškeré předchozí novely původní směrnice 96/61/ES. Směrnice 2008/1/ES vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku, v tomto případě to bylo 18. února 2008. Směrnice 96/61/ES se tímto aktem zrušuje. Plné kodifikované znění směrnice v českém jazyce je ke stažení na internetu prostřednictvím přístupu k právu EU <http://eur-lex.europa.eu/> nebo na stránkách MŽP ČR www.env.cz v archivu aktualit.

Zdroj: www.env.cz

DISKUTUJEME O EVROPĚ

V úterý 29. ledna odstartoval nový projekt Evropské komise nazvaný Debate Europe (Diskutujeme o Evropě). Jako první s občany Evropské unie debatovali komisařka zodpovědná za komunikaci Margot Wallström (bývalá komisařka pro životní prostředí), komisař pro životní prostředí Stavros Dimas a komisař pro energetiku Andris Piebalgs. Tématem diskuse byla mimo jiné politika ochrany klimatu Evropské unie či nová energetická politika Sedmadvacítky.

Diskusní stránky jsou otevřeny debatě ve všech 23 oficiálních jazycích EU a v katalánštině na adrese <http://forums.ec.europa.eu/debateeurope/index.php?language=czech>.

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP

AMERICKÝ FOND NABÍZÍ STÁŽE PRO MLADÉ MANAŽERY

Americký fond nabízí mladým vedoucím pracovníkům v oborech zdravotnictví, vzdělávání a ochrana životního prostředí z České a Slovenské republiky financování krátkodobých studijních stáží v USA.

Kandidáti si připraví svůj vlastní program tak, aby kombinoval školení na špičkových univerzitách a praxi ve špičkových organizacích ve Spojených státech. Žadatelé mohou využít své vlastní kontakty nebo partnery Amerického fondu ve Spojených státech. Fond hradí veškeré náklady programu.

Žadatelé musí mít alespoň pět let profesionální praxe v příslušném oboru, musí mít univerzitní vzdělání minimálně na úrovni bakalář, musí plynne ovládat angličtinu, musí být podporováni svým zaměstnavatelem a musí být ceněni svými kolegy v oboru pro své mimořádné schopnosti.

Celková délka pobytu v USA je maximálně 6 měsíců. Detailní uspořádání časového rozvrhu bude dohodnuto přímo mezi žadatelem a jeho americkými partnery.

Americký fond bude spolupracovat s českou a slovenskou Fulbrightovou komisí, aby byla zaručena otevřená soutěž, vynikající akademická a profesionální kvalita a etická bezúhonnost.

Žádosti do programu budou posouzeny Americkým fondem společně s českou a slovenskou Fulbrightovou komisí a vybraní kandidáti budou pozváni na pohovory v dubnu 2008. Dva až tři nejlepší kandidáti budou vybráni ze všech podaných žádostí. Předpokládáme, že první účastníci zahájí svůj program ve Spojených státech v červenci 2008.

Termín pro přihlášky na rok 2008 je 31. březen 2008.

The American Fund for Czech and Slovak Leadership Studies je nástupce the American Fund for Czechoslovak Relief, který byl registrován v roce 1990 jako nástupce the American Fund for Czechoslovak Refugees, založeného v roce 1948. Fond pomohl tisícům Čechů a Slováků utéci před komunismem a usadit se ve Spojených státech. Mezi zakladateli Fondu jsou Dr. Jan Papánek, první československý velvyslanec v OSN, Andrew Valuchek, vydavatel českých a slovenských novin v New Yorku, a mnoho dalších osobností, kteří se odmítli smířit s komunistickou mocí a pokračovali ve svém boji proti komunismu ze Spojených států.

Kontakt: Martin Herman, e-mail martin.herman@afcsls.org

Další informace: <http://www.afcsls.org>, <http://www.fulbright.cz>

Tisková zpráva MŽP

ZAČAL ROK PLANETY ZEMĚ

Slavnostní zahájení Roku planety Země 2008 uspořádala 11. února v budově Akademie věd České republiky přípravná skupina geovědního Roku planety Země v České republice, Akademie věd České republiky a Středisko společných činností Akademie věd České republiky, v.v.i. Při této příležitosti se konala v prostorách Akademie věd ČR tisková konference s mediální podporou České televize a Českého rozhlasu. Po tiskové konferenci následovalo slavnostní zahájení nové instalace putovní výstavy *Planeta Země mocná a zranitelná*. Průvodního slova slavnostního zahájení výstavy se ujal zastupující ředitel České geologické služby Dr. P. Mixa, koordinátorka Roku planety Země pro Českou republiku Dr. V. Štědrá a starosta městské části Praha-Troja ing. arch. Tomáš Drdáký.

Další informace: <http://www.rokplanetyzeme.cz>

Zpráva České geologické služby

SVĚTOVÝ DEN MOKŘADŮ

Pod heslem *Zdravé mokřady – zdraví lidí* se 2. února slavil na celém světě Den mokřadů, jednoho z nejvýznamnějších a současně nejohroženějších světových ekosystémů. „Mokřady mají obrovský význam pro biologickou rozmanitost, ale také jako přirozená zásobárna vody a prostředí, které je schopné vodu v krajině zadržovat. Jejich zachování je proto velmi důležité i pro přirozenou prevenci povodní,“ říká česká koordinátorka Ramsarské úmluvy o ochraně mokřadů Libuše Vlasáková.

Den mokřadů se slaví od roku 1997 jako připomínka sjednání Úmluvy o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva, k němuž došlo 2. února 1971 v iránském Ramsaru. Proto se úmluvě zkráceně říká Ramsarská. Státy, které úmluvu přijaly, jichž je dnes 158, tak dávají najevo svůj zájem o zachování těchto významných a cenných součástí přírody i na mezinárodní úrovni.

Mokřadů je mnoho typů – přírodních i uměle vytvořených. Patří mezi ně podle Ramsarské úmluvy rašeliniště, řeky a jejich delty, jezera, rybníky, pobřežní zóny, ale i tůň, korálové útesy či krasové vody.

U nás se v letošním roce chystá slavnostní vyhlášení již dvanáctého mokřadu mezinárodního významu, kterým se stanou Krušnohorská rašeliniště. Vyhlášení neproběhlo přímo na Den mokřadů, ale kvůli lepším klimatickým podmínkám se bude konat až v plném rozkvětu jara 14. května na Božím Daru.

Další informace: <http://www.ramsar.org>

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP

KROMĚŘÍŽ JIŽ POTŘETÍ
MEZI NEJLEPŠÍMI MĚSTY EVROPY

Město Kroměříž bylo již potřetí vybráno odbornou porotou mezi desítku evropských měst a stalo se opět nositelem ceny *Nejlepší v Evropě* (The Best of Europe) za kvalitní organizaci Evropského týdne mobility 2007. Kroměříž je ve skupině nejlepších spolu s městy Almeirim (Portugalsko), Arad (Rumunsko), Bělovar a Koprivnica (Chorvatsko), Budapešť (Maďarsko), Frankfurt nad Mohanem (Německo), Ostersunds (Švédsko), Ponferrada (Španělsko) a Sheffield (Velká Británie). Za Českou republiku se na podzim roku 2007 do soutěže přihlásilo osm měst, která splnila přísná kritéria, stanovená evropskými koordinátory a Evropskou komisí. Důležitou podmínkou byla propagace a podpora udržitelné dopravy ve městech.

„Evropského ocenění si vážíme. Během Týdne mobility, který má v Kroměříži již svou tradici, představujeme dopravu nejen jako záležitost technickou, ale jako součást životního stylu. Našími tématy je zejména bezbariérovost, dostupnost, bezpečnost a snad se nám daří město každým rokem posunout zase o krok dál,“ říká místostarostka města Olga Sehnalová.

Kroměříž vybrala porota pro její kampaň k Evropskému týdnu mobility 2007 zaměřenou na dopravu dostupnou pro všechny občany. Během Evropského týdne mobility (16. – 22. září) nabídla Kroměříž občanům možnost svézt se všemi druhy dopravy, od vlaku po jízdní kolo, a město uspořádalo řadu doprovodných programů pro občany se sníženou pohyblivostí a další akce zaměřené na bezpečnost. Porota také ocenila trvalá opatření, která Kroměříž přijala, tedy taková opatření, která slouží městu natrvalo i po skončení akce. Město v roce 2007 vybudovalo pro zlepšení pohodlí a bezpečnosti obyvatel Kroměříže řadu osvětlených přechodů pro chodce, bezbariérové přechody a nový chodník pro pěší. Ve veřejné dopravě přibýly dva nové nízkopodlažní autobusy a cyklisté mohou obousměrně využívat několik ulic pěší zóny v centru města. Kroměříž je členem Národní sítě zdravých měst ČR a organizuje řadu dlouhodobých projektů udržitelného rozvoje a mobility.

Soutěž o nejlepší Evropský týden mobility probíhá již šestým rokem a letos zástupci nejlepších měst převzali ocenění na slavnostním večeru 13. února 2008 v Bruselu. Zvítězila chorvatská Koprivnica.

Další informace: <http://www.mobilityweek.eu>, <http://www.env.cz/etm>, <http://www.mesto-kromeriz.cz>

*Eva Veverková, tiskové oddělení MŽP,
národní koordinátorka Evropského týdne
mobility v ČR*

CO JE SEIS?

Věrohodné, srozumitelné a snadno dostupné informace o stavu prostředí, ve kterém žijeme, mají být samozřejmostí každého moderního politického systému. Evropská komise proto vydala dokument, kterým navrhuje zlepšení, modernizaci a zefektivnění stávajících environmentálně zaměřených informač-

ních toků vytvořením Evropského sdíleného systému informací o životním prostředí – SEIS (Shared Environment Information System). CENIA, česká informační agentura životního prostředí, je v tuto chvíli již připravena zajistit pro celý resort životního prostředí v České republice splnění většiny požadovaných úkolů, které vyplývají z tohoto sdílení Evropské komise. Více informací a související originální dokumenty najdete na našich stránkách na adrese www.cenia.cz/seis.

*CENIA, česká informační agentura
životního prostředí*

DEBATA O ZMĚNĚ KLIMATU VE VALNÉM SHROMÁŽDĚNÍ OSN

V sídle OSN v New Yorku se 11. a 12. února za účasti vysokých představitelů členských států konala tematická debata o změně klimatu, pořádaná předsedou 62. zasedání Valného shromáždění OSN Srgjanem Kerimem. Na základě pozvání, zasláno prostřednictvím Stálé mise ČR při OSN v New Yorku, zastupoval Českou republiku na zasedání Jan Dusík, první náměstek ministra životního prostředí.

Členské státy tak měly příležitost diskutovat především o tom, jakou roli by měla OSN v budoucnu hrát v otázce změny klimatu, zejména v budování partnerství mezi OSN, mezinárodními organizacemi, členskými státy, soukromým sektorem, nevládními organizacemi a veřejností.

Debata se rovněž zaměřila na Akční plán z Bali, přijatý v prosinci 2007 na zasedání smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu, který definuje čtyři klíčové oblasti žádající neodkladné řešení, a to adaptaci na změnu klimatu, mitigaci, technologie a financování. V této souvislosti byly členské státy OSN vyzvány, aby v rámci debaty nastínily možnosti, jakým způsobem se OSN může zapojit do procesu vyjednávání nové globální dohody (po vypršení účinnosti Kjótského protokolu v roce 2012) v jednotlivých klíčových oblastech, včetně stanovení strategických a operativních cílů.

V rámci tematické debaty o změně klimatu vystoupil v sídle OSN v New Yorku také vedoucí delegace České republiky Jan Dusík, první náměstek ministra životního prostředí. Zdůraznil připravenost ČR podílet se na klimatické politice Evropské unie a sdílet závazky na snižování emisí i po roce 2012. Uvedl, že ČR bude během svého předsednictví v Evropské unii v 1. polovině 2009 hrát aktivní roli ve vyjednávání nové globální smlouvy, která nahradí Kjótský protokol, jehož platnost vyprší v roce 2012. Přijetí nové smlouvy, která má zahrnovat všechny čtyři klíčové oblasti definované v Akčním plánu z Bali – adaptace na změnu klimatu, motivace, technologie a financování, se předpokládá v prosinci 2009 v Kodani na 15. zasedání smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu a 5. zasedání smluvních stran Kjótského protokolu.

Právě tato zasedání smluvních stran úmluvy a protokolu, kterých se ČR pravidelně účastní, označil Jan Dusík za jediné fórum, na kterém je možné při-

jímat právně závazná rozhodnutí k otázkám změny klimatu. Činnost OSN považuje ČR za velmi důležitou, nicméně je potřeba zajistit, aby nedocházelo k duplicitě aktivit. Jako novou výzvu pro OSN označil synergický přístup při uvádění mnohostranných smluv v oblasti životního prostředí do praxe. Zvláště důležité je posilování synergií mezi všemi jejich finančními mechanismy v zájmu jejich účinného využívání.

Další informace: <http://www.un.org/climatechange>

Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP

ZE SRDCE JIZERSKÝCH HOR SE NEZÁKONNĚ ODVÁŽEL SNÍH

Zcela správně postupovala podle Ministerstva životního prostředí Správa CHKO Jizerské hory, když vystoupila proti firmám odvážejícím sněh z centrální části pohoří. „Vjezd nákladních vozidel a nakládací techniky mimo místní komunikace v chráněné krajinné oblasti je v rozporu se zákonem a Správa CHKO proto zahájit správní řízení v každém případě musí,“ konstatoval 12. února náměstek ministra životního prostředí František Pelc.

„Organizátoři, nebo firmy jimi objednané, by na takovou činnost potřebovali výjimku schválenou vládou, ve které by byly stanoveny podmínky pro vjezd za účelem odběru sněhu. Takhle je to trochu jak na Divokém západě. Nemluvě o tom, že Správa CHKO na vše předem organizátory upozornila,“ dodal náměstek Pelc.

„Zimní sporty jsou populární, sám rád běžkařím. Ale je to sport výsostně závislý na počasí. Nedostatek sněhu nemůžu řešit tím, že ho tisíce kubíků budu převážet nákladními auty stovky kilometrů z místa na místo. Zejména v době, kdy vážně hovoříme o klimatických změnách, se mi to jeví ve všech souvislostech jako nešťastné. Nejde ale jen o ochranu přírody – odvoz sněhu znamenal i zničení části běžkařské magistrály. Organizátoři Světového poháru tak kvůli závodu omezili možnosti sportu pro veřejnost,“ řekl náměstek ministra životního prostředí František Pelc. „Běžky byly vždy chápány jako příklad sportu, který je v souladu s přírodou, umožňuje obdivovat její krásy, aniž by ji výrazněji ohrožoval. Příklad, který dávají organizátoři libereckého poháru tak trochu poškozují, bohužel, pověst běžkařského sportu jako celku,“ uzavřel náměstek Pelc.

O den později odřekl ministr životního prostředí Martin Bursík svoji plánovanou účast na Světovém poháru v lyžování v Liberci. „Pořadatelé se rozhodli řešit nedostatek sněhu ve Vesci za cenu porušení zákona o ochraně přírody a krajiny a poničení přírody Jizerských hor. S tím z principu nemohu souhlasit. Těšil jsem se, že uvidím na vlastní oči výkon Lukáše Bauera a dalších sportovců světové špičky. Neuvidím,“ vysvětlil svůj krok Martin Bursík.

Tím, že organizátoři Světového poháru „odtěžili“ sníh za pomoci těžké techniky na zasněžených horských loukách na Jizerce a na běžkařské Jizerskohorské magistrále, jednoznačně došlo k porušení zákona o ochraně přírody a krajiny. Rozsah reálného poškození přírody Jizerských hor začala šetřit Správa CHKO Jizerské hory. Již z důvodu porušení vjezdu mimo místní komunikace byl orgán ochrany přírody nucen proti viníkům zahájit správní řízení, které může skončit udělením pokuty až ve výši dva miliony korun.

„Organizační výbor Světového poháru byl na ústním jednání předem korektně upozorněn na omezení, která pravidla ochrany přírody v CHKO Jizerské hory stanovují a na rizika jejich nedodržení,“ řekl náměstek ministra životního prostředí František Pelc. „Organizační výbor Světového poháru by měl být citlivější k ochraně přírody a krajiny. Mrzí mě to o to víc, že v čele výboru stojí tak skvělá lyžařka, jakou je bezpochyby Kateřina Neumannová,“ řekl ministr Bursík.

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP, upraveno (red)
Foto Jan Pikous ml.*

JAK STAVĚT ENERGETICKY ÚSPORNĚ?

Budovy – ať už jde o rodinné domy či veřejné nebo kancelářské stavby – se během dlouhého období svého života podílejí na celkové spotřebě energie, množstvím vyprodukovaných emisí CO_2 i odpadů přibližně 30 – 40 %. Jak lze současný stav životního prostředí ovlivnit pomocí optimálního navrhování a kvalitní výstavby budov – to je téma výstavy s názvem Udržitelná výstavba budov, s níž se mohli seznámit návštěvníci Ministerstva životního prostředí od 12. do 22. února.

Nejllepší možnost ke zhlédnutí výstavy se nabízel v pondělí 18. února, kdy byl průvodcem po výstavě architekt a profesor Českého vysokého učení

technického Jan Tywoniak. Poté následoval seminář se stejnou tematikou, na kterém kromě profesora Tywoniaka hovořil také náměstek ministra životního prostředí Aleš Kuták.

Vlastní výstavu tvořilo celkem 21 posterů, na kterých se návštěvníci mohli seznámit s řadou příkladů realizací staveb navrhovaných i vybudovaných v posledních letech. Cílem jednotlivých posterů nebylo jejich vzájemné porovnávání ani hodnocení, ale prezentace různých přístupů, uplatnění nových stavebních technologií a materiálů s důrazem na celý životní cyklus budovy.

Další informace k tématu: <http://www.energetika.cz>, <http://www.tzb-info.cz>, <http://www.pasivnidomy.cz>

Marta Nováková, vedoucí oddělení propagace MŽP

KONFERENCE O MĚŘENÍ EMISÍ

Asociace autorizovaných laboratoří pro měření emisí a Centrum pro osvětu, vzdělání a informace v ochraně prostředí a zdraví EMPLA, spol. s r. o., Hradec Králové, společnost akreditovaná u Ministerstva vnitra ČR si vás dovoluují informovat o pořádání 13. tradiční dvoudenní konference Měření emisí. Konference je určena měřicím skupinám, energetikům, podnikovým ekologům, pracovníkům státní správy, samosprávy a vysokých škol.

Nosným programem konference budou změny legislativy ochrany ovzduší, akreditace laboratoří pro měření emisí, problematika pachových látek, nové normy pro měření emisí. Hlavní body odborného programu: změny legislativy ochrany ovzduší, akreditace laboratoří pro měření emisí, zkoušení způsobilosti laboratoří pro měření emisí a výměna zkušeností, problematika pachových látek, nové normy pro měření emisí, odborný výcvik personálu pro měření emisí. Součástí konference bude zasedání členů ALME.

Vzdělávací program průběžného vzdělávání akreditovaný Ministerstvem vnitra. Číslo akreditace: AK I./PV-747/2005. Konference je doporučena technickou komisí pro měření emisí Českého institutu pro akreditaci, o. p. s., ke vzdělávání pracovníků v laboratořích pro měření emisí a odborných posuzovatelů působících v této oblasti. Posluchačům konference bude vydáno osvědčení o účasti.

Termín a místo konání konference: 15. – 16. dubna 2008 v hotelu Jezerka v Ústupkách u Seče.

Podrobné informace a přihlášku získáte na adrese: Centrum pro osvětu, vzdělání a informace v ochraně prostředí a zdraví, Empla, spol. s r. o., Za Škodovkou 305, 503 11 Hradec Králové, Ing. Černíková Zuzana, tel. 495 218 875, 495 211 579, fax 495 217 499, e-mail marketing@empla.cz, <http://www.empla.cz>, <http://www.alme.cz>

Zuzana Černíková

Ing. PETR ŠVEC, ředitel Národní sítě Zdravých měst ČR

ZÁKLADEM ZDRAVÉHO MĚSTA JE SPOLUPRÁCE

Co si běžný člověk může představit pod asociací s názvem Národní síť Zdravých měst – NSZM?

Aktivní starostové z několika desítek měst se v roce 1994 dohodli, že budou zavádět evropské postupy veřejné správy, které směřují ke zdraví a kvalitě života, chrání životní prostředí, podporují ekonomický a sociální a rozvoj. Řekli si, že by bylo výhodné spolupracovat na této cestě, která v té době byla pro Českou republiku úplnou novinkou. Chtěli, aby si jejich města navzájem vyměňovala zkušenosti a nehledaly se objevené cesty, aby se sdílela nejlepší praxe. Tak vlastně vznikla NSZM ČR. Zdraví a kvalita života jsou klíčovou a cílovou hodnotou našeho snažení, proto je i v názvu celého projektu Zdravé město, který celosvětově zastřešuje OSN a její Světová zdravotní organizace – WHO. V následujících letech Zdravá města vzala jako základ svého postupu místní Agendu 21 – MA21, jak je to v Evropě časté. U nás je ovšem stále ještě problém s pochopením pojmu zdraví. Pořád se vnímá jako záležitost medicínská, která souvisí spíš s lékaři a lékárnami, a nevidíme jeho souvislost s komplexní kvalitou života. Dokonce někteří z odborníků jsou schopni zaslíbeně tvrdit, že místní Agenda 21 a zdraví spolu nesouvisí. Takže mě velice těší, že existují úspěšní prošlapávací inovací a vizí, kteří se spojili v síti Zdravých měst. A přes všechny problémy vydrželi na téhle obtížné cestě už patnáct let. Ovšem zavedení takové reformy v širší praxi veřejné správy v České republice bude podle mého názoru vyžadovat čas ještě dvojnásobný. Vláda České republiky se mezinárodně zavá-

zala, že k datu 2015 bude 50% municipalit zapojeno do Zdravých měst a regionů, ale já osobně to vidím na horizont mnohem vzdálenější. I když se prakticky prokazuje smysluplnost a přidaná hodnota těchto programů, je v Česku stále mnoho nepochopení pro takovýto nový pohled na svět.

Jak jste se k práci v Národní síti Zdravých měst dostal?

Myšlenka Zdravých měst přišla do České republiky krátce po revoluci. Města, která se zajímala o tento nový projekt, se sešla poprvé v roce 1993 v Třeboni na konferenci, kterou interně označujeme jako nultá. Ještě neexistovala Národní síť, byli jenom zájemci. O té akci jsem se dozvěděl od kolegů z odborně zaměřené nevládní organizace, ve které jsem tenkrát působil. Shodou okolností se město, kde jsem tehdy pracoval, stalo již v roce 1994 členem Národní sítě a já měl tu čest město v asociaci zastupovat. Kolegové v síti zjistili, že mám zkušenosti s managementem a mezinárodními projekty, a z toho celkem přirozeně vyplynula dlouhodobá profesionální spolupráce. V roce 1996 jsem se stal tajemníkem a později ředitelem NSZM.

Jaké byly ty zkušenosti, o kterých jste se zmínil, a vaše vzdělání?

Původně jsem vystudoval lesnickou fakultu v Brně. Tam jsem získal spoustu dobrých informací. Z dnešního pohledu bylo pro mne asi nejdůležitější, že jsem pochopil fungování přírodních ekosystémů, které mají hodně společného s těmi „společenskými“. Základem pro moji současnou práci bylo pochopit a ovlivnit reálné fungování složitého společenství lidí a zejména institucí. Od toho se dále odvíjel můj zájem o řízení organizací. Druhá věc, která mě na škole velice ovlivnila, bylo setkání s „dlouhodobostí“. Než vyrostе strom, než se prosadí nějaká pozitivní změna ve společnosti, uběhnou dlouhá léta, a je potřeba vytvářet podmínky, kultivovat a přemýšlet. Věnovat se tomu s nasazením a entuziasmem. V tomhle mají Zdravá města a lesnictví hodně společného. I opačná zkušenost je ovšem důležitá. Tedy fakt, že něco pořádně či dokonce nevratně pokazit v lese či společnosti může trvat jen pár okamžiků.

Zkazit? To znamená...

To znamená, že dlouho rostoucí strom se dá pokácet v několika minutách. I katastrofa, která se poskládává hodně dlouho, ve výsledku také může přijít nenadále. Takže mě začalo zajímat, jaké jsou determinanty a z čeho vznikají kritické momenty takových zlomů. Ale protože nejsem katastrofista, spíše než krizový management mne lákala myšlenka ovlivňování vývoje pozitivním směrem. Takovou jsem tedy měl náladu v okamžiku, kdy mi Národní síť

„hodila lano“. Přesl jsem tehdy z nevládní sféry do oblasti veřejné správy a patnáct let se snažím být pro města, obce a regiony co nejvíce přínosný.

Baví vás ta práce pořád?

Dostat se do funkce národního koordinátora Zdravých měst v České republice, to pro mne byla veliká výzva. Vlivů vně i uvnitř Zdravých měst je strašně moc a po odborné stránce je to universalistický, neobvykle široký záběr témat. Dotýkáme se veřejné správy na celém území České republiky, od malých obcí přes města a mikroregiony až po kraje. A v neposlední řadě, jedná se o program nepovinný, nadstandardní a, na rozdíl od zahraničí, u nás ne příliš oficiálně podporovaný. Z toho všeho plyne, že je to práce radostná, pokud člověk narazí na někoho, kdo je naladěný na stejnou notu a chtěl by tyhle záležitosti rozvíjet. A když začnete narážet na negativní postoje a ignoranci, tak vás přirozeně ta práce štví. Ale celkově mne to stále baví a těší mne, že mám kolem sebe v Kanceláři NSZM mladé, velice schopné a zapálené kolegy. Zejména kvůli nim a jejich obrovskému nasazení pro věc mne velice těší, že jsme označováni za jednu z tří nejlepších asociací Zdravých měst v Evropě.

Musíte mít v téhle chvíli jako každý vedoucí nějakou vizi, musíte být v myšlenkách v téhle práci o krok napřed...

Vize, zejména ta osobní, drží člověka nad vodou právě v okamžicích, kdy se narazí na problémy. Bez té se nedá takováto práce přežít. Vize oficiální o Zdravých městech jsou ovšem dané z mezinárodních dokumentů Zdraví 21 a Agenda 21. Tam se mluví o tom, že v horizontu deseti dvaceti let by se mělo způsobem, jak dnes fungují Zdravá města, postupovat ve veřejné správě zcela běžně. Cílem Kanceláře NSZM je, aby páni starostové a jejich úřady začali alespoň s některými prvky běžně zacházet v každodenní činnosti. Pro povzbuzení zájmu obcí se dá dělat fůra věcí, ale ne všechny může zajistit NSZM. Asi nejdůležitější je, aby se propojily síly na národní, krajské a lokální úrovni, protože sebelépe naladěný, ale osamocený starosta bez aspoň mírné podpory na úrovni kraje a státu toho mnoho nedokáže a většinou brzy vyhoří. A naopak, pokud alespoň minimální národní a krajská podpora je, tak to má veliký efekt plošně v rámci celé České republiky. Skvělým příkladem fungujících podpůrných nástrojů pro místní Agendy 21 a Zdravá města mohou být grantové systémy Ministerstva životního prostředí, prestižní ceny Ministerstva vnitra nebo dotace Zdravého Kraje Vysočina.

Říkáte, že kolem roku 2020 by správa většiny obcí a měst v Česku mohla postupovat jako Zdravá města. Jaké jsou hlavní charakteristiky toho způsobu?

Obvykle popisujeme tento místní systém na obrázku brány, která má dva pilíře, střechu a základnu. Schéma

je velmi zjednodušené, nicméně dává představu. Základnou je místní společenství, místní partnerství, to znamená radnice, podnikatelské subjekty, nevládní subjekty, veřejnost, školy, spolky. Tyhle subjekty by se měly naučit spolupracovat v rámci rozvoje území. Což zní velice pěkně, ale upřímně řečeno, v Česku pojem spolupráce zní téměř jako ze slovníku cizích slov. Skutečně je to problém spočívající, řekl bych, v kultuře uvažování a vzájemné komunikace. U nás není příliš zvykem táhnout za jeden provaz, každý si hraje spíše na svém písečku a panuje skepse k tomu, že by se vůbec spolupracovat mohlo. To mne mrzí jako manažera, protože vidím o jak velkou část potenciálu a zdrojů k rozvoji obcí a regionů přicházíme. Věřím, že pozitivní příklady místní spolupráce třeba ve Zdravých městech mohou být pro další místa povzbuzením. V našem obrázku brány dále klademe důraz na klíčovou roli samosprávy, jež má odpovědnost za dané území, pravomoci i povinnosti, legitimitu i finance. Proto střecha brány představuje oficiální rozhodování a řízení, které tvoří zastupitelstvo, orgány města, komise a všechny další orgány, které mají oficiální mandát, aby nakonec rozhodly, jakým směrem má rozvoj jít. A teď přijde to nejdůležitější. Základnu brány a střechu propojují dva pilíře – to jsou procesy komunikace a řízení. Jeden z pilířů představuje komunitní proces. Zde je potřeba se lidí a subjektů v místě ptát a vtáhnout je do hry, neustále pěstovat kulturu dobré komunikace mezi radnicí a veřejností. Ovšem stejně důležitý je druhý pilíř, a to je strategické řízení. Proč vlastně nestačí ve Zdravém městě jen dobře komunikovat? Když si vezmeme pojmy „zdraví“ a „udržitelný rozvoj“, je jasné, že se pod nimi skrývá složitá struktura různých oblastí, vazeb a odborností. Bez profesionálně uchopeného managementu, bez kvalitního řízení, se nedá dosáhnout dlouhodobé vize Zdravého města. Často se snažím přesvědčovat kolegy, že udržitelný rozvoj je manažerská disciplína. Souvisí to s naprosto pragmatickou schopností dosáhnout na peníze, na projekty. Tyto čtyři navzájem velice provázané prvky – základnu, střechu a dva pilíře – vidíme jako přehledný systém, který může pomoci veřejné správě, městům, obcím, regionům k jejich dobrému rozvoji a prosperitě. V každém místě je ovšem třeba najít vlastní řešení schématu brány, podle místních podmínek. Jiné je v malé obci Strašín na Šumavě se 300 obyvateli a jiné ve stotisícovém Ústí nad Labem, kde jsme včera měli jednání o dalším postupu města. Aplikace je různá, principy a procesy ale zůstávají.

Mluvil jste o kultuře spolupráce. Můžete uvést příklad města nebo regionu, kde dobře funguje? Jak to dělají, že lze dobře spolupracovat?

Snažíme se v každém roce oceňovat právě takové výjimečné ukázky, protože přístupů, že „to nejde a je strašně moc problémů“, těch je plná republika. Vybíráme alespoň pár desítek těch, které stojí za vidění, stojí za inspiraci. Z toho důvodu je oceňuje NSZM každým rokem různými cenami. Jeden tento titul nese název Skokan roku. Takové ocenění u nás dostane ten, kdo za jeden rok od svého vstupu

dosáhne ve městě nelepšího výsledku. Loni byly oceněny Strakonice. Myslím, že je to dobrý příklad města střední velikosti, které uspělo díky dobré připravenosti úřadu, protože řízení pro ně nebylo novinkou, a zejména díky podpoře vedení města. To je vždycky velmi důležité. Pokud za snahou o Zdravé město nestojí pan starosta, pan tajemník a vůbec celé vedení, nemůže to fungovat. Strakonice tak byly schopny zavést řadu novinek, které tam před tím nebyly.

Co konkrétně?

Například tam začali systémově pracovat s veřejností. Na prvním fóru Zdravého města se sešlo více než sto lidí a byla tam velice tvůrčí atmosféra. To byl první krok ke komunikaci s veřejností, něco, co tam v této podobě nebývalo. Vytvořil se základ komunitního Plánu zdraví a kvality života, který tradičně vzniká téměř ve všech pokročilých Zdravých městech. Je to dohoda mezi radnicí a ostatními subjekty, co se má řešit: Co je problém? Co bychom měli udělat, abychom byli Zdravé město? Je to více dlouhodobá, samozřejmě se nevyřeší ze dne na den ani z roku na rok, ale chceme každým rokem z té kupy problémů ukrajet alespoň kousek a k vizi Zdravého města se blížit.

A co je tedy Zdravé město?

Zdravé město je takové, které označí jeho obyvatelé jako místo, kde se dlouhodobě zdravě a spokojeně žije. Nedá se to jenom technicky změřit, i když je nutné zavádět určité indikátory. Nejdůležitější je, aby se dalo konstatovat, že město má po všech stránkách kvalitní podmínky pro život. Umožňuje lidem každého věku být platným členem společnosti, která má stejný zájem o rozvoj sociální i ekonomické oblasti, aniž by poškozovala životní prostředí. Zdravé město má vizi, na které se jeho obyvatelé dohodli a zároveň postup, jak tuto vizi každý rok konkrétními aktivitami a činnostmi naplňovat. Zdravé město je cílový stav, kterého asi nikdy zcela nedosáhneme. Proto si myslím, že není důležité, když v současné době žádné město v České republice není úplně „zdravé“. Důležité je, že zapojením do projektu dávají starostové, primátoři a hejtmani najevo, že mají představu o tom, kam a jak směřovat a že tuto představu chtějí naplňovat společně s lidmi, kteří na daném území žijí a pracují. Stále přitom musí stát pevně na zemi a vědět, že kvalita něco stojí, tudíž dobré projekty jsou stejně důležité, jako dobré myšlenky.

Můžete vysvětlit ještě jeden pojem – místní Agenda 21?

Místní Agenda 21 je v principech shodná se Zdravým městem. Mohli bychom zde říkat složité definice a dlouho filozofovat, ale dá se to vyjádřit relativně krátce – jde o procesy komunikace o tom, co je udržitelný rozvoj, co je kvalita života v našem městě, schopnost řídit ho směrem k této vizi a vytvářet místní partnerství pro tažení za jeden

provaz – tak chápu místní Agendu 21. Zdravé město takto postupuje s tím, že klade ještě více důraz na podporu zdraví. Často je MA21 vnímána jen jako ochrana životního prostředí, což je velmi nepřesné. My říkáme, že životní prostředí a zdraví spolu velice úzce souvisí, a zrovna tak souvisí zdraví se sociální pohodou, s tím, jestli mám zaměstnání nebo zda radnice zajišťuje kvalitní služby či nikoliv. Naší vizí je vytvořit jednu přehlednou značku – Zdravé město – pod kterou si lidé představí konkrétní věci a bude to určitá záruka kvality. Proto také používáme spíše pojem Zdravé město, protože mu lidé rozumí. Když řeknu lidem, zejména na malé vesnici, že budou dělat místní Agendu 21, budou se na mě dívat jako na šílence, protože těm slovům nerozumí a nechápou je. Když jim řeknu, mohli bychom být zdravá obec, kde se dobře žije, a mohli bychom se dohodnout, co vám v tom schází, už je komunikace mnohem jednodušší.

Nesouvisí dřívější větší důraz na životní prostředí s tím, že už mají lidé víc v povědomí, že je potřeba se o něj starat, že nám přešlo do vědomí jako určitá hodnota?

Myslím, jak to sleduji v terénu, že intenzivní práce Ministerstva životního prostředí na poli ekologické osvěty, propagace důležitosti péče o životní prostředí a další aktivity jako třeba třídění odpadů, využívání alternativních paliv pro MHD, jak to známe například z Prostějova, podpora obnovitelných zdrojů energie, jak ji můžeme vidět v Litoměřicích – to jsou věci, které získávají určitou prestiž. Společnost je začíná vnímat jako důležité a začíná se s nimi systémově pracovat. Ne všude dokonale, pořád ještě někdy čoudí PET lahve z komínů, ale je otázka času, kdy na to lidi přijdou. Posun tam vidím. A myslím, že česká společnost tradičně celkem dobře slyší na pojem příroda. Máme „armády“ zahrádkářů a různých ctitelů přírody, v tomhle slova smyslu, myslím, společnost problém nemá. Někdy je problém pochopit, že naše každodenní čínění a náš životní styl, má na přírodu obrovský vliv. Například koupí bio nebo ekologicky šetrných či fair-trade výrobků ovlivňujeme další vývoj. Chceme se tím ve Zdravých městech letos zabývat systematictěji. Na každém fóru s veřejností doporučujeme stánky, kde bude ukázkový prodej fair-trade a bio, ekologicky šetrných výrobků a místních tradičních produktů, což je dnes už dobře zavedená značka. Chceme, aby lidé svým nakupováním a životním stylem pozitivně ovlivňovali tyto důležité faktory. Změna myšlení a postoje lidí pomocí osvěty, i to patří do Zdravého města.

Ministerstvo životního prostředí v lednu vyhlásilo první výzvu pro žádosti o granty z Revolvingového fondu, který má podporovat i místní Agendu 21. Můžete tuto možnost okomentovat?

Ministerstvo životního prostředí mělo už dříve finanční nástroje, kde už se nějaké možnosti pro místní Agendu 21 objevovaly. Phare Revolving je z mého pohledu obrovský krok kupředu. Poprvé

v České republice mohou města, obce, regiony, nevládní organizace, školy a další subjekty získat peníze na aktivity spojené s MA21 a už nemusí vše platit ze svého. Průzkumy, evropské indikátory, veřejná projednání, kvalitní ankety a kvalitní kampaně, to jsou všechno náklady, za které město „ušetří“. Jsem velice rád, že za patnáct let činnosti Zdravých měst se ukázalo, že i v nepříznivé situaci, kdy stát nepřispíval, města byla schopná zlepšovat těmito postupy kvalitu veřejné správy. Teď, když budou podpůrné zdroje a motivace, bude to mít možná mnohem větší efekt. Starostové budou mít na zastupitelstvech mnohem lepší argumentační možnosti jak říct: pojďte do toho!

K čemu je obyčejnému obyvateli Zdravého města monitoring, průzkum, strategické plánování a další záležitosti, které mu pojmově nejsou blízké? Co mu přináší?

My tímhle obyvatele netrápíme. Naší představou není, že, obrazně řečeno, ten, kdo se dívá na televizi, by měl znát do poslední součástky vnitřek té televize. Jeho zájmem, jestli obraz, který mu televize poskytuje, je jasný, a jestli mu jeho sledování přináší nějaký užitek. Jde nám o to, aby obyvatel města měl podle míry své aktivity a angažovanosti hlavně možnost dostat se otevřeně k informacím, vyjadřovat se a ovlivňovat vývoj města. Mezi obyvateli měst je řada odborníků. Široká veřejnost je odborně a profesně členěná skupina z velice různých technických, přírodovědných a společenských oborů a hlavně praktiků z různých oblastí. Chceme ve městech využívat jejich informace a zkušenosti, protože v tom okamžiku velice násobíme potenciál hlav, které jsou na úřadě, ještě o další chytré hlavy ve městě. A právě ti aktivní a kvalifikovaní lidé mají velkou možnost ovlivnit chod města. Pak je tam celá řada lidí, kteří nemusí mít kvalifikaci, ale vidí problémy kolem sebe. To je další skupina, která přichází na veřejná projednání, zapojuje se do diskuse a říká naprosto konkrétní návrhy: tahle lokalita je nebezpečná nebo neuklizená, tam chybí lavičky a odpadkové koše, tam je rozbitý chodník. Na první pohled to vypadá jako triviální sdělení, ale přesto je velmi důležité s tím systematicky pracovat.

Jaký má přínos strategické plánování a jaké má součásti?

Postupy jsou velice různé podle velikosti a situace města. Plán je vlastně představa budoucnosti a řízení je způsob, jak k této představě dojít. Pro nás ve Zdravých městech je řízení téměř důležitější pojem než plánování, protože plánů je u nás v České republice tolik, že jsme dohnali (možná i předešli) i západnější části Evropy. Většinou jsou to však plány takzvané do šuplíku, přesto do nich bylo a je neustále investováno obrovské množství peněz. Mám trochu pochybnost o tom, jestli města s těmito plány dokáží pracovat tak, aby jejich činnosti vedlo ke konkrétním pozitivním výsledkům. Města jsou v tomto ohledu trochu podobná firmám. Nemá tedy cenu vymýšlet vymyšlené, ale inspirovat se tam, kde se investovalo

obrovské množství peněz k vyvinutí manažerských postupů a systémů. Proč je tedy v rozumné míře nevyužít...

Takže podnikatelé a manažeři mohou být velice užiteční, když se zapojí do veřejné správy a komunikace o ní?

Vidím veliký posun ve městech, kde se podařilo, aby třeba pan místostarosta přišel z dobré firmy a chce využívat své zkušenosti ve prospěch města. Neříkám, že to funguje vždycky, ale máme případy, kdy se město začalo chovat mnohem efektivněji, přehledněji a zřetelněji, protože přišel zkušený manažer. Úředník ani zastupitel nikdy neprožije situaci, že by jeho město bylo na pokraji krachu. Dokonce i předlužená města v České republice dále fungují, pouze se tam vyměnilo vedení, ale neznamenalo to jejich zánik. To u firmy neplatí. Než jsem přišel do Národní sítě Zdravých měst, dělal jsem dlouho právě v poradenství a v dalších příbuzných oborech a vím, co to znamená pro firmu, když není schopná dobře řídit a získat tak svůj podíl na trhu. To znamená neodvratný zánik. Tento pocit nepřeneseme do města, ale můžeme tam přenést postupy, které směřují k efektu. V našem případě zisk nahrazují dobré veřejné služby zvyšující kvalitu života obyvatel. Mimochodem, v dobrém slova smyslu se kopírují i metody, které se používají ve firmách. Například norma ISO 14 000, která je zaměřena na šetrnost k životnímu prostředí, je převzata z firemního prostředí do úřadů a dnes ji naplňuje třeba Vsetín a další úřady. Chrudim zase zavádí normu EMAS.

Kam směřuje Národní síť Zdravých měst, aby to byl dobře fungující „podnik“?

Pokud Národní síť nebude životaschopná, nebude mít důvod své existence v očích starostů, tak přijde o členy, o členské příspěvky, následně nezískáme ani projekty a krach nás potkat může. Doufám, že nám to nehrozí, protože za posledních patnáct let jsme nabyli z původních jedenácti členů až do dnešních 85. Jsou mezi nimi malé obce i velká města, jako je třeba Ústí nad Labem či Brno, mikroregiony, dokonce místní akční skupiny, a také kraje. Zájem spíše roste, doufám, že nám žádné velké katastrofy nehrozí. Ale to ještě neznamená, že je to jednoduché. Každá asociace žije z členských příspěvků, které jsou velice malé. Abychom zajistili všechny služby, musíme získávat také externí zdroje z projektů.

Čím jste tedy pro vaše členy zajímaví? Přinášíte mezinárodní projekt do českých podmínek. Co dále?

Služeb je velká šíře. Na to, že v Kanceláři NSZM dnes pracuje včetně mě šest lidí, myslím, že to je celkem slušný firemní výkon. Jako jediní máme specializovaný informační systém pro strategické řízení měst, obcí a regionů a další části veřejné správy v České republice – DataPlán NSZM, který dnes slouží již tisícům zájemců, a to nejenom ze Zdravých měst. Fungujeme jako informační křižovatka –

informace dostáváme, třídíme a předáváme našim členům, a naopak, sbíráme informace od našich členů a předáváme zase dále – to je příklad našich elektronických tematicky zaměřených konferencí. Nejžádanější jsou informace o grantech, které soustřeďujeme ze všech možných zdrojů. Tyto internetové informační služby jsou základem. Ale mnohem populárnější jsou dnes konkrétní konzultace a poradenství k postupu právě ve strategickém plánování a řízení, a také konzultace k projektům v místě. Je dobré upozornit na to, že se nesnažíme zasahovat do tržního prostředí a neposkytujeme služby, které může nabídnout někdo jiný. Takže například naučíme zástupce města, jaké požadavky by měli mít na dodavatele strategie, ale neděláme pro ně strategii. Naučíme je, jakým způsobem by měl vypadat dobrý projekt, ale nedodáváme jim projekt, ten už dodávají jiné subjekty. Pokud někdy vzniká dojem, že NSZM konkuruje agenturám nebo některým firmám, je to naprosto zkreslené vnímání. My práci těmto subjektům brát nechceme a ani na to nemáme kapacity, spíše se snažíme, aby náš klient – město – byl dobře informován a vyznal se v tom, jak dobrá strategie či projekt vypadá. O dalších službách se každý může dozvědět na našich webových stránkách.

Jaká je vaše osobní vize v rámci NSZM na nejbližší dobu, co chystáte?

V letošním roce máme 15. celostátní konferenci Národní sítě Zdravých měst, takové půlkulaté výročí, takže je to pro nás impuls, abychom se snažili udělat něco nového. Chystáme se udělat velký krok v oblasti energetiky. Ono se často mluví o tom, že Zdravé město, je velice obecné a že ve světě se už zabývají konkrétními místními akcemi atd. I my směřujeme k místním akcím, ale nechceme je dělat nahodile. Takže jsme se dohodli s Radou vlády pro udržitelný rozvoj a v roce 2007 a 2008 jsou vyhlášena dvě konkrétní témata, na kterých se obce, města a regiony mají spojit ke konkrétním místním akcím. V loňském roce to byla doprava, je už určitým způsobem rozpracovaná, a v tom letošním roce se připravuje téma udržitelná energetika. To zahrnuje samozřejmě i její vlivy na životní prostředí, jako je znečištění ovzduší či klimatické změny, ale také jsou tam aspekty jako energetická bezpečnost či nezávislost apod. Ukázkové příklady již existují – například Litoměřice jsou v tomto směru špičkou nejen v rámci ČR.

Takže se vyplatí podívat se na internetu na aktivity v oblasti energetiky v Litoměřicích?

Ano, v tomto směru funguje právě databáze DobráPraxe. Protože v každém městě v České republice se dá najít něco dobrého, snažíme se tyto inspirace a zkušenosti soustředit na jednom místě, aby páni starostové nemuseli bloudit po internetu a aby se rychle a jednoduše dostali k tomu, co v které oblasti se dá v dobrém slova smyslu okoukat, opsat a přenést do jejich místních podmínek. V energetice to jsou například Litoměřice, ale i malá obec Hostětín.

Když se někdo bude chtít konkrétně dovědět o energetice ve městech, půjde na vaše webové stránky, které jsou...

...www.zdravamesta.cz nebo přímo na adresu zmíněné databáze, která je www.dobrapraxe.cz. Zde pak už lze dle témat či měst hledat konkrétní postupy a inspirace.

Můžete se, prosím, vrátit ještě k připravovaným novinkám?

Další novinka je i v již zmiňovaném informačním systému DataPlán NSZM. Jsou to tzv. strategické rozpočty a DataPlán nyní umí, právě podle firemního vzoru, vzít schválenou strategii a přiřadit k ní přímo z rozpočtu konkrétní položky ke konkrétním rozvojovým cílům – například v oblasti životního prostředí, sociálního rozvoje nebo v oblasti podnikání. Pak se dá velmi přehledně a rychle zjistit, co se pro daný cíl již dělá, kolik to stojí peněz a kdo to má na starosti. Důležitou součástí je také zásobník projektů, rovněž databázově propojený, který nám navíc řekne, zda již na navržené cíle existují konkrétní návrhy projektů či nikoliv. Pokud ne, je to signál, že nám pro prioritní cíle chybí zásadní předpoklad jejich dosažení – peníze.

Novinkou v oblasti dobré spolupráce je také již téměř rok trvající budování společné vize rozvoje Šumavy na principech místní Agendy 21. Jde o to, že místní starostové a představitelé Národního parku spolu příliš nekomunikovali a výsledkem byly neshody mezi zájmy parku a potřebami místních lidí. Od června 2007 se pravidelně schází ve Vimperku pracovní skupina, jejímž cílem je pracovat společně na rozvoji území biosférické rezervace Šumava v souladu s potřebami místních obyvatel a lokální ekonomikou, což je klíčové pro dlouhodobou životaschopnost tohoto regionu. Jednoduše řečeno, jde nám o sladění ochrany přírody a klasického regionálního rozvoje. NSZM byla oslovena jedním ze svých členů, Zdravým mikroregionem Šumava – západ, aby zde metodicky pomohla a uplatnila principy MA21.

Co ještě dodat?

Myslím, že bychom měli mnohem jednodušší práci, kdyby se Česká republika, respektive její oficiální představitelé, byli schopni dohodnout, co pro ni vlastně znamená pojem udržitelný rozvoj. Stále nám chybí nová Strategie udržitelného rozvoje, která by měla být základním rámcem pro rozvoj nižších úrovní řízení – krajů a obcí. Ale i v tomto směru se snad blýská na lepší časy.

Ptala se Hana Kolářová, 14. února 2008

ZAHRAŇIČNÍ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE: GEOLOGICKÝ VÝZKUM VE STŘEDNÍ AMERICE

V červnu 2007 byl schválen nový tříletý projekt zahraniční rozvojové spolupráce ČR, jehož objednavatelem je Ministerstvo životního prostředí ČR a zhotovitelem Česká geologická služba. Projekt se jmenuje *Regionální geologický výzkum pro definici a predikci přírodních nebezpečí v centrální části Střední Ameriky* a zahrnuje Nikaraguu, Kostariku a Salvador. Vedoucím projektu a zároveň nikaragujské části je Dr. Petr Hradecký, kostarickou oblast má na starosti Ing. Petr Kycl a salvadorskou Dr. Jiří Šebesta. Projekt námětově navazuje na předchozí aktivity našich geologů v Nikaragui (1997-2006), Salvadoru (2003-2005) a Kostarice (2006). Příprava projektové dokumentace k výběrovému řízení zabrala téměř půl roku, terénní etapy byly zahájeny koncem června 2007.

První skupina šesti geologů odjela v půli června do Nikaragui, do oblasti Centrální vrchoviny, předem vybrané místní správou a naším partnerem INETER. Cílem byla kaldera Santa Lucia a město Boaco. Byla to vlastně již jedenáctá etapa výzkumů a pátá v centrální Nikaragui – i když v novém projektu první. Ve skutečnosti to tak vypadalo, protože jsme se ocitli v neznámém světě bujné vegetace, častých dešťů a docela příjemných chladných nocí. Navíc geologie v oblasti neogenních a pleistocenních sopek je mimořádně zajímavá a krajina je plná nádherných scenérií. To jsme v předchozích letech nepoznali –

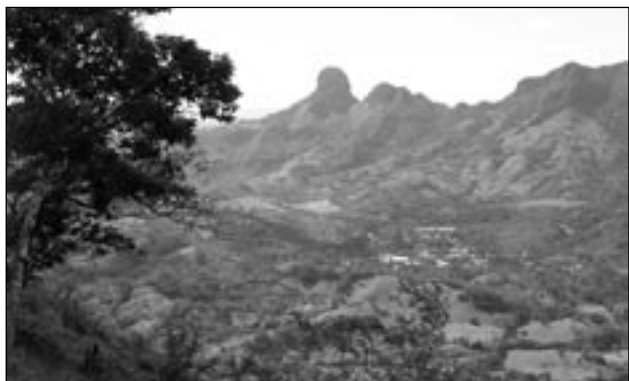
suché, vyprahlé srázy a holá temena kopců s ojedinělými borovicemi, které zbyly po masivním kácení. Takové bylo Somoto, částečně i Ocotal, Matagalpa, Estelí... Jen v Jinoteze v r. 2003 byly hory ve vyšších nadmořských výškách ještě porostlé lesem. Ale něco za něco, v suchu a na pevných cestách se jezdí a chodí líp než v bahně, vodě, rozbředlém lateritu, který na svazích vypadal, že by do něj stačilo trochu víc šťouchnout a celá hora ujede do údolí. Nicméně se nám za šest týdnů podařilo zpracovat celý list mapy 1:25 000 a podrobně roztúrovat druhý, stanovit vulkanologické aspekty kalderových erupcí, stratigrafii

Mohutné akumulace hrubozrnných laharů pokrývají rozsáhlé území mezi Las Lajas a Santa Lucia, Nikaragua. Horniny jsou odolné erozi, ale často se obrovské bloky řítí po svahu gravitací.

Nikaragujské Boaco je městečko v horách, na dvou strukturních terasách tvořených horizontálními bazalty a ignimbrity. Místní říkají, že to je „město ve dvou patrech“.

Neogenní vulkán Santa Lucia, Nikaragua, tvoří dnes nepravou kalderu, morfologicky utvářenou zpětnou erozí svahů zpevněných aglomeráty a sesuvnými akumulacemi.

Deskovitá odlučnost „spodních“ bazaltických andezitů, značně rozšířené horniny ve zkoumaném terénu. Studují ji D. Buriánek a M. Echaverry (INETER).

a nastínit odvážné teorie o dynamice vývoje a geologických rizikách. Leccos se upřesnilo na základě výsledků radiometrických analýz a silikátovek.

V roce 2007 s námi pracovali celou dobu geologové INETER, jednak přímo při dokumentaci a rovněž v rámci jedné z aktivit projektu zahraniční rozvojové spolupráce, kterou je školení místních profesionálů. V INETER v Managui jsme měli prezentaci u nového generálního ředitele.

V roce 2008 projekt pokračuje, tentokrát v příhodnějších terénních podmínkách, s větší skupinou a v delším období. Záměrem je sestavit do r. 2010 geologickou mapu a mapu zranitelnosti a rizik pro celou zpracovanou oblast terciérních a pleistocénních vulkanitů střední a severní Nikaragui – obdobnou již vydané mapě pacifické části země.

Nový projekt v Kostarice jsme zahájili koncem června příjezdem do DGM San José, to je náš kostarický partner. A do dvou dnů jsme již zahájili práce v terénu. Ze strany partnerské organizace jsme měli k dispozici geologa s řidičem a autem. Naše skupina byla jen pětičlenná.

V období deštů doposud nikdo z nás nepracoval, a tak náš odjezd byl tak trochu cesta do neznáma. Naštěstí červenec je se svými necelými 300 mm nejsušším měsícem „zimy“, ve srovnání např. se srpnem či červnem, kdy srážky převyšují 550 mm. Den před příjezdem do terénu naměřili meteorologové v dole Bellavista (cca 1 km od našeho domu) srážkový úhrn 70 mm, přičemž doba tohoto přivalového deště trvala něco málo přes půl hodiny. San José bylo pod vodou a lidé se vzpomínali ze tří tornád. Už jen v televizi jsme pozorovali létající plechové střechy. Pěkný začátek – ale tady prší občas i v prosinci.

Navazovali jsme na práce započaté v předchozím roce. Jednalo se tedy o mapový list 1:50 000 Miramar v provincii Puntarenas. Při terénních pracích jsme zvolili variantu co nejvíce využít sjízdných cest na celém mapovém listu a nesjízdné rozbahněné cesty nechat až na následující rok, kdy už nám snad nic nebude bránit v odjezdu v období sucha.

Výzkum se soustředil na paleogenní vulkanity, převážně andezity a ignimbity, v jejichž podloží vystupují sedimenty s hojnými fosíliemi. Morfologickou dominantou v jihozápadní části listu je Cerro San Miguel, mladá dacitová intruze, z níž jsme odebrali vzorky na datování. Další pozoruhodností jsou tuhy v okolí Bajo Barranca, v nichž byly v 30. letech 20. století objeveny pozůstatky Mixotoxodona, jakési prapakybary. I toto místo jsme důkladněji probádali, našli úlomek kosti a odebrali vzorky na datování. V neposlední řadě byly mapovány kvartérní sedimenty podél řek, balvanité terasy a výplavové kužele. Horniny jsou postiženy silnými alteracemi spjatými se zlatým zrudněním a také hlubokou lateritizací. Mapování bylo někdy v takto silně zvětralém prostředí velmi obtížné. Odkrytý profil podél hlavní silnice, který nebyl dříve souvisle zdokumentován, nám výrazně napomohl k poznání celkové geologické stavby. Tento profil probíhá přes celý mapový list v délce 50 km.

Z pohledu geologických rizik jsme se zaměřili hlavně na svahové deformace a záplavy.

A právě období deštů tím pro nás bylo naopak přínosné. Na vlastní oči jsme se mohli přesvědčit,

*V době deštů je nikaragujská příroda sytě zelená a kvete řada rostlin. Na snímku bromélie *Guzmania monostachya*.*

Stratovulkán Arenal (1670 m), Kostarika. Na tomto dokonalém aktivním kuželu v severní části Cordillera Tilaran je možno pozorovat vytékající žhavou lávu. Samozřejmě nejlépe v noci či při svítání.

Zářezy podél „Interamerikány“ v Kostarice nebyly v historii nikdy souvisle zdokumentovány, přičemž nám odkrytý profil přes celý mapový list v délce 50 km výrazně napomohl k poznání geologické stavby. Ve výchozech sedimenty Roca Carballo.

jak za několik minut stoupne hladina v nenápadné, snadno přebroditelné říčce o tři metry. Je nutné vědět, že když zaprší, nezbyvá moc času na opuštění okolí řek. Voda se samozřejmě vylévá z koryt, dočasně se zaplavují plošiny podél spodních částí toků. Voda s sebou přináší spousty kmenů a, co je nejdůležitější, dochází k překládání koryt, silné erozi a akumulaci balvanů v řečišti.

Svahové deformace jsou impozantní hlavně v hornaté severní části, kam jsme se z důvodu deštů moc nedostávali. Pouze jednou jsme se odvážili na strmé lateritové a erozí probrázděné cesty a jen se štěstím se vrátili domů. Nezbyvá než čekat na období sucha, kdy místní farmáři a cestáři opět vysypou erozní rýhy, laterit alespoň trochu vyschne a brody nebudou plné vody. V jižní části, kde reliéf už není tak dramatický, není takto velkých sesuvů mnoho. Po deštích ale vznikly drobné sesuvy, které dočasně přehradily silnice.

„Povídám, nejlepší jsou kvartérní“. Při mapování v okolí řek si musí člověk dávat pozor. Río Tárcoles, Kostarika.

Důležitým počinem byla srovnávací dvoudenní exkurze s místními geology a oboustranné předání zkušeností a názorů.

*Petr Hradecký (Nikaragua) a Petr Kycl (Kostarika),
Česká geologická služba*

Foto P. Hradecký, P. Kycl, V. Žáček

Bothrops Shlegelii. Jednoho z nejedovatějších hadů v Kostarice nelze díky jeho nápadné barvě přehlédnout a spatřit ho není nic výjimečného.

Společné foto všech členů skupiny s Marlen Salazar, Sofii Huapaya (obě DGM) a Guillermem Alvaradem (ICE) při srovnávací exkurzi. Kostarika.

EVROPSKÁ HOSPODÁŘSKÁ KOMISE OSN O UDRŽITELNÉM ROZVOJI

Třetí regionální implementační zasedání Evropské hospodářské komise Organizace spojených národů (EHK OSN) k udržitelnému rozvoji se uskutečnilo ve dnech 28. – 29. ledna 2008 v Ženevě v Paláci národů OSN. Regionální implementační zasedání (Regional Implementation Meeting, RIM) EHK OSN jsou na základě rozhodnutí 11. zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj z roku 2003 přípravným zasedáním pro zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj z hlediska regionu Evropy, Severní Ameriky a střední Asie, a to vždy v hodnotícím, tj. sudém roce.

V centru pozornosti zemědělské otázky, desertifikace a Afrika

Zasedání, jehož se zúčastnili zástupci 41 států regionu EHK OSN, Evropské komise, organizací a orgánů OSN (Organizace OSN pro výživu a zemědělství, Mezinárodní fond pro rozvoj zemědělství, Světová meteorologická organizace, Africká hospodářská komise OSN, Odbor pro ekonomické a sociální záležitosti OSN), sekretariátů mnohostranných environmentálních smluv (Úmluva OSN pro boj proti desertifikaci, Rámcová úmluva OSN o změně klimatu) a také mezivládních organizací (Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj, Severská rada ministrů, Agenda 21 pro baltský region) a řady nevládních organizací, se zabývalo aktuálními tématy, která jsou v určitých aspektech velmi citlivá – zemědělství a rozvoj venkova, nakládání s půdou, sucho a desertifikace, Afrika, a také průřezovými tématy. Předsedou RIM EHK OSN byl zvolen ministr životního prostředí Moldavské republiky Constantin Mihailescu. Cílem zasedání bylo formou interaktivní diskuse zhodnotit pokrok v implementaci cílů udržitelného rozvoje ve výše uvedených tématech, tj. zaměřit se na úspěchy a překážky v implementaci, včetně možného postupu do budoucna.

RIM EHK OSN představuje zasedání na počátku právě probíhajícího třetího implementačního cyklu Komise OSN pro udržitelný rozvoj (CSD), zaměřeného na výše uvedená témata, který vyvrcholí v New Yorku v květnu 2009 na 17. zasedání CSD, tj. v době

předsednictví ČR v Radě EU (CZ PRES). Proto ČR přikládala účasti na RIM EHK OSN velký význam. Delegaci ČR ve složení zástupců Ministerstva zemědělství, Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zahraničních věcí vedl ředitel odboru mnohostranných vztahů Ministerstva životního prostředí Jiří Hlaváček.

Zasedání zahájil úvodním projevem výkonný tajemník EHK OSN Marek Belka. Zdůraznil význam projednávaných témat pro region EHK OSN a v této souvislosti zmínil především zvyšující se tlak lidských aktivit na půdu v regionu, ať je to již z důvodů rostoucí produkce biopaliv nebo stavební činnosti. Navíc je půda ohrožena negativními jevy, jako jsou sucho a desertifikace, jimiž jsou postižena rozsáhlá území regionu. Další řečník v úvodu Ilan Fluss, který vystoupil z pověření místopředsedy byra 16. zasedání CSD reprezentujícího státy západní Evropy a ostatní Daniela Carmona z Izraele, charakterizoval tematické zaměření současného cyklu CSD jako „bread and butter cluster“ (záležitosti chleba a másla) a vyzdvihl úlohu regionu EHK OSN jako čistého vývozce potravin ve zvyšování zabezpečení dodávek potravin ve světě.

Debata k zemědělství ve znamení biopaliv a udržitelné spotřeby a výroby potravin

V diskusi k *zemědělství a rozvoji venkova*, které předsedal generální ředitel švýcarského Federálního úřadu pro zemědělství Manfred Bötsch, se účastníci dotkli mnoha témat. Nejvíce pozornosti bylo věno-

Diskusnímu bloku *Sucho a desertifikace* předsedal ředitel odboru mnohostranných vztahů Jiří Hlaváček. Vlevo Monika Linn, vedoucí týmu pro životní prostředí pro Evropu a udržitelný rozvoj EHK OSN, vpravo Kaj Barlund, ředitel divize pro životní prostředí a lidská sídla EHK OSN.

Ředitel odboru mnohostranných vztahů Jiří Hlaváček vystoupil jako jeden z úvodních řečníků v diskusním bloku *Afrika*.

váno využívání zemědělské půdy pro výrobu biopaliv a udržitelné spotřebě a výrobě potravin. Účastníci se zaměřili především na konkurenční využívání zemědělské půdy pro produkci biopaliv a potravin (Itálie, Švýcarsko, Nizozemsko, Německo). Z diskuse vyplynulo, že případná rizika produkce biopaliv lze eliminovat opatřeními jako jsou kritéria udržitelnosti produkce biopaliv a certifikační systémy.

Udržitelná spotřeba a výroba potravin byla diskutována se zřetelem na dodržování environmentálních standardů, ochranu genetických zdrojů v zemědělství, bezpečnost potravin a chování spotřebitele (Evropská komise, Rakousko, Belgie). V této souvislosti vystoupila Česká republika se svými zkušenostmi v podpoře rozvoje ekologického zemědělství a vyzdvihla současný pozitivní trend růstu výměry zemědělské půdy v režimu ekologického zemědělství s tím, že je nutné podpořit především ekologické zemědělství na orné půdě a v pěstování plodin, neboť jejich podíl na celkové výměře zemědělské půdy v režimu ekologického zemědělství je stále ještě nízký. České vystoupení bylo podpořeno Rakouskem a Švýcarskem.

Účastníci také zdůraznili důležitost podpory pro partnerství v oblasti zemědělství a rozvoje venkova, význam podpory zemědělského výzkumu a nutnost šíření informací o příkladech správné praxe (USA, Rusko).

V segmentu *Nakládání s půdou*, jenž řídil vedoucí Agentury pro geoinformace, územní rozvoj a nemovitosti v Hannoveru Peter Creuzer, se diskuse soustředila na dva hlavní tematické okruhy, a to nakládání s půdou ve smyslu majetkovém, a ohrožení a degradaci půdy. Byla zdůrazněna nutnost zajištění a stability vlastnických titulů k půdě, jako základní předpoklad pro řádné zacházení a hospodaření s půdou (USA, EU, Švýcarsko), které působí preventivně např. proti půdní erozi. Byl zmiňován také častý problém nevhodné změny druhu pozemku, zejména úrodné zemědělské půdy na stavební pozemky. Účastníci vyjádřili znepokojení z ohrožení půdy změnou klimatu a jejími projevy v podobě záplav, eroze atd. Některé země upozornily na důležitost spolupráce s místními úřady a původním obyvatelstvem (Rakousko, Německo).

Sucho a desertifikace: Postupná implementace opatření

V bloku *Sucho a desertifikace*, pod vedením ředitele odboru mnohostranných vztahů MŽP ČR a viceprezidenta byra Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci pro střední a východní Evropu Jiřího Hlaváčka, řada zemí prezentovala příklady pokroku ve snižování dopadů sucha a v boji proti desertifikaci a degradaci půd, ať již na vlastním území, pokud se jednalo o země postižené desertifikací, nebo prostřednictvím rozvojové spolupráce. Byl zdůrazněn význam implementace Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci a jejího desetiletého strategického plánu a rámce (2008 – 2018). Zároveň byly diskutovány negativní jevy v souvislosti se suchem a degradací půd; odstrašujícím příkladem dopadů lidské činnosti na životní prostředí je vysychání Aralského jezera ve střední Asii.

Na národní úrovni jsou hlavním nástrojem v boji proti desertifikaci a degradaci půd národní akční programy. Zatím však tímto nástrojem disponuje pouze 14 z 31 postižených zemí v regionu. Ačkoli

byla provedena řada výzkumných aktivit, je potřeba vyvinout společné cíle a indikátory pro sledování pokroku ve vědeckých, environmentálních a socio-ekonomických aspektech desertifikace, degradace půd a sucha. Účastníci se shodli na podpoře synergického přístupu k projektům zalesňování a obnovy lesa. Pro zvýšení připravenosti na sucho je nezbytnou podmínkou zřízení center pro zvládání sucha, a také přijímání adaptačních opatření ve vztahu ke změně klimatu.

Pozornost věnovaná Africe roste, problémy přetrvávají

Diskuse zaměřená na *Afriku*, již předsedal nizozemský vyslanec pro udržitelný rozvoj Ton Boon von Ochssée, se nesla ve znamení rozvojové pomoci Africe v udržitelném rozvoji. Jako jeden z úvodních řečníků v tomto bloku vystoupil Jiří Hlaváček s prezentací Afrika a udržitelný rozvoj, v níž upozornil především na velice nízký podíl přímých zahraničních investic do afrického regionu ve srovnání s ostatními regiony světa a na nutnost posílení oficiální rozvojové pomoci s důslednou orientací na implementaci cílů udržitelného rozvoje. V závěru svého vystoupení shrnul doporučení pro posílení vztahů s Afrikou, přijatá na konferenci Česká republika a Afrika, konané dne 25. října 2007 v Praze.

Země zmínily své aktivity v rozvojové spolupráci s africkým regionem nejen v oblasti zemědělství, ale také zrovnoprávnění žen, zdravotnictví a vzdělávání. Přes pokrok v budování partnerství s africkými zeměmi zjištění vyplývající ze závěrů zasedání Africké hospodářské komise OSN (22. – 25. října 2007, Addis Abeba) zatím ukazují, že současný stav v implementaci cílů udržitelného rozvoje, pokud jde o vymýcení chudoby, podporu dobré správy věcí veřejných, přístup na mezinárodní trhy, zvyšování konkurenceschopnosti afrických zemí, stav životního prostředí a dalších oblastí, není uspokojivý.

Voda a změna klimatu jako společní jmenovatelé diskutovaných témat

V bloku *Vazby mezi tématy (Interlinkages) a průřezová témata*, řízeném Colien Hefferanovou ze Služby pro společný státní výzkum a vzdělávání Ministerstva zemědělství USA, účastníci zmiňovali nejčastěji jako základní spojovací článek mezi diskutovanými tématy problematiku vody a změnu klimatu. Voda je nepochybně určujícím faktorem rozvoje udržitelného zemědělství především v rozvojových zemích v Africe a je zřejmé, že sektor zemědělství bude změnami klimatu významně ovlivněn. V některých oblastech světa změna klimatu zhorší současný nepříznivý trend degradace půd, zvláště zranitelné v tomto ohledu jsou nejméně rozvinuté země v Africe.

Dalšími tématy byla udržitelná spotřeba a výroba (EU, Finsko, Švédsko), pandemie (HIV/AIDS) a vzdělání pro udržitelný rozvoj (Finsko, Řecko). Byla podtržena důležitost národních zpráv a předkládání případových studií, které jsou zdrojem informací pro ostatní zainteresované strany (Kanada). V této souvislosti je třeba poznamenat, že zatím předložilo národní zprávu pro 16. zasedání CSD pouze 29 zemí (ČR mezi nimi).

Výstup zasedání a závěry pro ČR

Výstupem zasedání je shrnutí předsedy RIM EHK OSN, které bude sloužit také jako jeden z podkladových dokumentů pro 16. zasedání CSD a bude poskytovat přehled faktorů úspěchu, překážek, nových výzev a příležitostí v implementaci cílů udržitelného rozvoje v rámci regionu EHK OSN v tématech současného cyklu CSD.

Pro Českou republiku je důležité provést podrobnou analýzu postojů zemí na RIM EHK OSN, a také srovnání s výstupy zasedání ostatních regionálních komisí OSN. Včasné seznámení se s postoji a hodnocením jednotlivých regionů a zemí ohledně pokroku v implementaci je nezbytné pro odpovídající přípravu ČR, jako předsednické země EU, na 17. zasedání CSD. Umožní ČR předvídat priority a postoje zemí a regionálních uskupení ve vyjednávání politických rozhodnutí CSD. Z diskusí na RIM EHK OSN vyplývá, že ČR se bude muset připravit zejména

na vyjednávání v oblasti biopaliv, udržitelné spotřeby a výroby potravin, obchodních vztahů ohledně zemědělských komodit, vlastnictví půdy, ochrany půdy, adaptačních opatření v souvislosti s připraveností na sucho, rozvojové spolupráce v boji proti desertifikaci a degradaci půd, podpory investic do Afriky, včetně posílení a zefektivnění rozvojové pomoci Afriky. Na rozdíl od RIM EHK OSN, kde hlavní pozornost byla zaměřena na zemědělské otázky, je nutné očekávat hlavní zaměření 16. i 17. zasedání CSD na udržitelný rozvoj Afriky, tj. ekonomickou, sociální i environmentální dimenzi rozvoje afrického regionu s významným aspektem rozvojové a obchodní spolupráce.

*PhDr. Ing. Přemysl Štěpánek,
odbor mnohostranných vztahů,
Ministerstvo životního prostředí ČR,
e-mail premysl_stepanek@env.cz*

GRANTY MŽP PRO NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE V ROCE 2008

Ministerstvo životního prostředí podpoří v letošním roce nestátní neziskové organizace (NNO) celkovou částkou 30 mil. Kč. Je to o 6,3 mil. více než v loňském roce. Z toho bude 7 mil. Kč rozděleno na tři koordinační projekty v ochraně přírody a krajiny (programy A) a 23 mil. Kč na 124 projektů v ostatních programech (B-E). Programy skupiny A jsou v gesci sekce ochrany přírody a krajiny, ostatní programy v gesci sekce ekonomiky a politiky životního prostředí. Závěrečná zpráva o rozdělení byla zveřejněna na webové stránce MŽP již koncem roku 2007.

Ekologické organizace na podzim loňského roku předložily do soutěže pro rok 2008 celkem 418 projektů. Požadovaná částka ve výši 80,8 mil. Kč byla o 25 mil. vyšší, než žádaly NNO v roce 2007. O výsledcích rozhodly v závěru loňského roku odborné komise v rámci výběrového řízení.

Grantový program MŽP je zaměřen na následující tematické skupiny projektů:

- A – koordinační projekty v ochraně přírody a krajiny;
- B – ochrana přírody a krajiny;
- C – zapojování veřejnosti do rozhodování v oblasti životního prostředí, udržitelný rozvoj na místní a regionální úrovni, místní Agendy 21;
- D – poskytování informací o životním prostředí;
- E – environmentální výchova, vzdělávání a osvěta.

Další informace k výběrovému řízení MŽP pro NNO najdete na webových stránkách www.env.cz (v rubrice politika a nástroje ochrany ŽP → spolupráce s NNO → dotace MŽP NNO). Najdete zde také přehledně zpracovanou databázi výstupů a výsledků z projektů NNO podpořených v předchozích letech. Výsledky za rok 2007 budou k dispozici v červnu 2008.

V roce 2007 probíhal za podpory MŽP například projekt Informačně-poradenské centrum o biopotravinách, ekologickém zemědělství a ekologicky šetrném způsobu života. Organizace PRO-BIO LIGA ochrany spotřebitelů potravin a přátel ekologického zemědělství v rámci projektu uskutečnila okolo dvaceti akcí různého druhu. Pro zájemce o ekologické zemědělství a zdravou výživu zorganizovala zájezdy na ekofarmy, pro žáky základních i středních škol a také pro studenty vysokých škol a veřejnost uspořádala několik přednášek. Vydala publikaci Biozahrad a čtvrtletně vydávala bulletin Biospotřebitel. Celoročně provozovala kamennou poradnu v areálu ekologického centra Toulcův dvůr. Pomocí aktivity biokošík zprostředkovala navázání kontaktů mezi odběrateli i producenty biopotravin. Aktivně se zúčastnila několika biojarmarků, jeden z nich proběhl v Praze-Libuši, odkud je snímek.

Foto archiv MŽP

PŘEHLED PODPOŘENÝCH PROJEKTŮ NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ PRO ROK 2008

(řazeno abecedně podle názvu organizací)

Číslo proj.	Téma	Název projektu	Organizace	Dotace v Kč
365	E2	Ekocentrum ČSOP Koniklec	01/71. ZO ČSOP Koniklec	81 000
123	D1	Systém environmentální asistence (SENAS)	Agentura Koniklec	250 000
135	C6	Koordinace účasti NNO na přípravě dokumentů Stockholmské a Basilejské úmluvy v době českého předsednictví v Radě EU	Arnika - program Toxické látky a odpady	249 000
138	C6	Rtuť – problém globálního znečištění bude řešit Česká republika	Arnika - program Toxické látky a odpady	232 000
147	D1	Integrovaný registr znečišťování – účinný nástroj při snižování úniků škodlivých látek	Arnika - program Toxické látky a odpady	246 000
145	D4	Naše škola bez jedů - interaktivní web	Arnika - program Toxické látky a odpady	250 000
139	D5	Ftaláty v hračkách, dioxiny v potravinách – co na to vědci?	Arnika - program Toxické látky a odpady	250 000
146	E1	Předcházej a recykluj	Arnika - program Toxické látky a odpady	141 500
378	C1	Pět bodů Auto*Matu pro přívětivější Prahu	Auto*Mat, o.s.	250 000
379	C4	Auto*Mat 2008 - zapojení veřejnosti při integraci prvků pro chodce a cyklisty.	Auto*Mat, o.s.	250 000
377	E3	Zažít město jinak – týden osvětových akcí u příležitosti Evropského týdne mobility 2008	Auto*Mat, o.s.	250 000
376	C3	Zdravý mikroregion Drahanská vrchovina: Příležitost pro budoucnost	Barvínek, občanské sdružení	250 000
163	D4	Ekolist.cz - internetový deník o životním prostředí s řadou tematických příloh	Brontosauří ekocentrum Zelený klub (BEZK)	250 000
161	D2	Ekolist - měsíčník o životním prostředí	Brontosauří ekocentrum Zelený klub (BEZK)	300 000
101	D2	Obnovitelné zdroje - energie XXI. století (Příloha Alternativní energie)	CEMC - České ekologické manažerské centrum	299 750
132	E2	Škola hrou pod Pálavou	centrum ekologické výchovy Pálava ZO ČSOP 56/15	250 000
142	C1	Jaká bude Praha? - zapojení veřejnosti do přípravy rozvojových koncepcí	Centrum pro podporu občanů	250 000
10	D1	Ekologická poradna pro venkov	Centrum rozvoje Česká Skalice	250 000
44	D2	Časopis Speleo 50-52/2008	Česká speleologická společnost	69 000
291	E1	Školení zemědělců s cílem podpořit biodiverzitu zemědělské krajiny	Česká společnost ornitologická	245 900
390	D3	Naučná stezka Satalická bažantnice - Vnořský park	Český svaz ochránců přírody - 01/14 ZO ČSOP „Natura, quo vadis?“	70 000
34	B1	Záchrana českého endemitu Kuříčky Smejkalovy	Český svaz ochránců přírody Vlašim, 02/09 základní organizace	94 500
1/600	A3	Otevřený program ČSOP „Místo pro přírodu“ v roce 2008	Český svaz ochránců přírody - ústřední výkonná rada	1 500 000
2/600	A2	Národní síť stanic pro ohrožené a handicapované živočichy v roce 2008	Český svaz ochránců přírody - ústřední výkonná rada	2 500 000
3/600	A1	Ochrana biodiverzity v roce 2008	Český svaz ochránců přírody - ústřední výkonná rada	3 000 000
289	B3	Invazní rostliny mikroregionu Poddřbánsko	Český svaz ochránců přírody, 13/18 ZO Silvatica	38 000
413	B6	Management v lokalitě Kamenec	Český svaz ochránců přírody, 29/02 základní organizace Radnice	40 000
417	B1	Netopýři Liberecka 2007	Český svaz ochránců přírody, 36/02 ZO při Správě CHKO Jizerské hory	74 000
265	D5	Popularizace vědeckého výzkumu v Krkonoších	Člověk a Krkonoše	91 000
127	B1	Realizace opatření na podporu kriticky ohroženého rodu velkého	ČSO – JMP, Česká společnost ornitologická, Jihomoravská pobočka	119 600
352	B1	Ochrana a management subxerothermních travníků bílých strání východních Čech – Osvěta pro Centrum Bromion	Daphne ČR - Institut aplikované ekologie	250 000
373	D3	Podpora hospodaření šetrného k přírodě a krajině – příručky pro Broumovsko a Krkonoše	Daphne ČR – Institut aplikované ekologie	246 000
228	C1	Velké stavby pod veřejnou kontrolou	Děti Země - Klub za udržitelnou dopravu	221 700
91	D3	Občanská společnost – podpora účasti veřejnosti na rozhodování o životním prostředí a udržitelném rozvoji	Econnect	235 500
9	E2	Environmentální programy pro děti a mládež 2008	EkoCentrum Brno	140 000
167	D1	Poskytování bezplatného právního poradenství v oblasti ochrany životního prostředí	Ekologický právní servis	234 050
76	E1	Vzdělávání o přírodě blízkém lesním hospodaření podle Českého standardu FSC a počátek procesu jeho revize	FSC ČR, o.s.	245 338
80	E3	Osvětové aktivity pro zapojení dobrovolníků do ochrany přírody	Hnutí Brontosaurus	231 700
215	C1	Podpora výměny zkušeností obcí se zájmem o vysokou recyklaci	Hnutí Duha - Přátelé Země Česká republika	221 000
214	C2	Popularizační kampaň k ekologické daňové reformě zaměřená na klíčové (ekonomické) názorové lídry	Hnutí Duha - Přátelé Země Česká republika	249 500

Číslo proj.	Téma	Název projektu	Organizace	Dotace v Kč
220	C1	Skutečná realizace progresivních odpadových koncepcí v pilotních obcích	Hnutí Duha - Přátelé Země Česká republika	210 000
218	E2	Pracovně vzdělávací tábory Týden pro les a krajinu	Hnutí Duha - Přátelé Země Česká republika	241 000
26	E1	Za Brno přivítává k cyklistům a chodcům	Hnutí Duha Brno	148 400
33	D1	Ekoporadna	Hnutí Duha Olomouc	250 000
264	E1	Ekologická výchova, vzdělávání a osvěta veřejnosti, odborné veřejnosti a rodin	Chaloupky o.p.s., školská zařízení pro zájmové a další vzdělávání	230 200
235	D1	Mobilní ekoporadna	INEX - SDA Kostelecké Horky	125 000
224	D1	Informační a poradenské služby v ekologickém zemědělství, údržbě krajiny a ochraně přírody v Bílých Karpatech a Zlínském kraji.	Informační středisko pro rozvoj Moravských Kopanic, o.p.s.	245 000
337	E1	Celková rekonstrukce naučné stezky Bukovec - Jizerka - Rašeliněš Jizerky jako součást nově budované příhraniční česko-polské naučné stezky Jizerka - Orle - Smrk	Jizersko-ještědský horský spolek, o. s.	249 410
350	D1	Rozvoj jihočeské sítě environmentálních poraden Krasec Kvalita, dostupnost, efektivita, koordinace a propagace.	Krasec, o. s.	172 000
400	E1	Sluneční radnice a dotace ZDOLA	Liga Ekologických Alternativ	210 000
7	C4	Na venkově pro venkov	MAS Moravský kras o.s.	210 000
236	D2	Noviny Doma v Moravském krasu	MAS Moravský kras o.s.	91 000
87	D3	Zvýšení povědomí o značce „Krkonose – originální produkt®“	Místní akční skupina Krkonose, o.s.	246 000
65	C1	Zaostřeno na hypermarkety	Nesehnutí Brno	169 500
63	E2	Ekovečery s NESEHNUTÍ	Nesehnutí Brno	59 500
209	E2	Hravá ekologie	Občanské sdružení Dubíčko	66 000
263	C1	Jizerky slaví	Občanské sdružení Náš kraj	245 800
306	D2	Vydávání odborného časopisu Ochrana ovzduší v roce 2008 a příloh zaměřených na vybrané oblasti ochrany ovzduší pro potřeby MŽP	Občanské sdružení Ochrana kvality ovzduší	240 000
154	E2	Těžíme hliník z našich domácností	Ochrana fauny ČR	45 200
222	D3	Památné stromy Litoměřicka	Okrašlovací spolek Terežínska, občanské sdružení	47 550
69	D3	Greenways - cesty udržitelného rozvoje	Partnerství, o.p.s.	151 830
58	D1	Informačně-poradenské centrum o biopotravinách, ekologickém zemědělství a ekologicky šetrném způsobu života	Pro-Bio Liga ochrany spotřebitelů potravin a přátel ekologického zemědělství	234 150
230	D1	Informační centrum pro ekologické zemědělství a agroenvironmentální programy - pokračování projektu	Pro-Bio Regionální centrum Moravská brána	235 000
184	D1	Odborná podpora environmentálního poradenství s celorepublikovou působností	Pro-Bio Svaz ekologických zemědělců	250 000
188	E1	Biodpad – třídim, třídíš, třídíme aneb všechny cesty vedou do kompostárny	Pro-Odpad	134 000
299	E1	Škola lidských práv 2008 – environmentální vzdělávání studentů právnických fakult	Public interest Lawyers Association	65 000
335	D2	Informační periodikum pro chráněná území - Beskydy a Šumava - ročník 2008	Regionální environmentální centrum Česká republika, o.s.	275 680
415	C6	Zelené předsednictví - Zapojení NNO a dalších stakeholderů do přípravy předsednictví České republiky v Radě Evropské unie při stanovení strategie prosazování priorit ČR v oblasti životního prostředí	Respekt,o.p.s.	163 750
177	B5	Rekonstrukce části biocentra Borky v k.ú. Kobylnice	Rezekvítek	159 603
181	D3	Publikace Rezekvítku pro environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu	Rezekvítek	248 190
180	D3	Sady výukových pomůcek pro EVVO	Rezekvítek	153 290
179	E2	Děti pečují o přírodu	Rezekvítek	120 850
178	E2	Ekoporadna do škol - Člověk a jeho svět	Rezekvítek	132 450
349	C4	Vytváření podmínek pro rozvoj trhu s místními produkty na lokální i regionální úrovni v Jihočeském kraji	Rosa - společnost pro ekologické informace a aktivity, o.p.s.	250 000
327	B1	Péče o lokalitu přesličky peřesté v údolí Novohradky	Sagittaria - sdružení pro ochranu přírody střední Moravy	11 600
324	B1	Obnova historických ovocných sadů Olomoucka	Sagittaria - sdružení pro ochranu přírody střední Moravy	61 100
326	B1	Podpora biodiverzity na lokalitě Otínské louky v k.ú. Skřipov	Sagittaria - sdružení pro ochranu přírody střední Moravy	78 900
321	B1	Obnova xerothermních lokalit v k.ú. Vranovice	Sagittaria - sdružení pro ochranu přírody střední Moravy	80 500
320	B1	Management ohrožených druhů dřevin na střední Moravě	Sagittaria - sdružení pro ochranu přírody střední Moravy	42 300
331	B5	Tvorba regionální travní směsi pro podporu biodiverzity prvků ÚSES	Sagittaria - sdružení pro ochranu přírody střední Moravy	158 750
319	B5	Péče o lokální biocentrum v Droždíně	Sagittaria - sdružení pro ochranu přírody střední Moravy	64 000
323	D1	Environmentální informační středisko s programem pro širokou veřejnost na střední Moravě	Sagittaria - sdružení pro ochranu přírody střední Moravy	155 550
330	D3	Obnova informačního systému na střední Moravě	Sagittaria - sdružení pro ochranu přírody střední Moravy	51 550
196	E3	Zachraňme studánky	Sdružení Mladých ochránců přírody ČSOP	40 000
270	D2	Bedrník, časopis pro ekogramotnost	Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina	163 000

Číslo proj.	Téma	Název projektu	Organizace	Dotace v Kč
269	E1	Veletrh ekologických výukových programů 2008	Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina	197 000
271	E1	Význam a role SEV v krajských systémech EVVO - konference 2008	Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina	170 500
37	E2	Program Ekoškola	Sdružení Tereza	250 000
345	E2	Les ve škole - škola v lese	Sdružení Tereza	250 000
36	E3	Festival GLOBE Games 2008	Sdružení Tereza	250 000
411	E2	Podpora kvalitního plánování a realizace EVVO na školách.	Sdružení Tereza	250 000
412	E2	Ekologické výukové programy o KROK dál...	Sdružení Tereza	250 000
13	C1	Zapojení občanů do rozhodování ve věcech veřejných formou kulatých stolů	Severomoravské regionální sdružení Českého svazu ochránců přírody	178 000
24	D1	Informační centrum Pustevny	Severomoravské regionální sdružení Českého svazu ochránců přírody	118 300
88	E2	Environmentální výchova v Litovelském Pomoraví aneb Brána do Litovelského Pomoraví; krátká forma názvu projektu: Brána do Litovelského Pomoraví	Sluňákov - centrum ekologických aktivit města Olomouce, o.p.s.	249 950
89	E1	Ekologické dny Olomouc 2008 (EDO 2008) a Ekologické večery 2008	Sluňákov - centrum ekologických aktivit města Olomouce, o.p.s.	249 500
266	E2	Svět v nákupním košíku – vzdělávací programy pro ZŠ a SŠ v roce 2008	Společnost pro Fair Trade a rozvojové vzdělávání	147 650
363	D2	Vlastivědný časopis POODŘÍ	Společnost přátel Poodří	60 000
116	C4	Pro přírodu - pro lidi	Společnost přátel přírody	248 500
121	C4	Biodiverzita a zeleň v městském prostoru	Společnost přátel přírody	246 500
112	E2	Škola v lese 2008	Společnost přátel přírody	212 250
113	E2	Ekovýchova na okraji kraje	Společnost přátel přírody	249 500
119	E2	Středoškoské ekoprojekty - od teorie k praxi	Společnost přátel přírody	241 680
262	C1	Škola pro udržitelný život	Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory - SEVER, Brontosaurus Krkonoše	249 000
100	E2	Člověk a prostředí III. - Týden vzdělávání o udržitelném rozvoji pro II.stupeň základních škol a středních školt	Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory-SEVER, Brontosaurus Krkonoše	226 250
105	D3	Přírodní koupaliště - šance pro budoucnost	Svaz zakládání a údržby zeleně	239 260
39	B1	Ochrana a podpora genofundu motáka lužního na Znojemsku se zapojením zemědělské veřejnosti.	TYTO	125 500
40	B1	Ochrana a podpora genofundu sovy pálené na jižní Moravě se zapojením zemědělské veřejnosti.	TYTO	201 500
41	B1	Ochrana a podpora genofundu sýčka obecného na Moravě se zapojením zemědělské veřejnosti.	TYTO	123 500
107	D2	Časopis Bílé-Biele Karpaty	Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty, o.p.s.	125 500
198	E2	Výchova dětí předškolního věku v Toulcově dvoře	Základní článek Hnutí Brontosaurus Botič	250 000
200	E3	Volný čas rodin na Toulcově dvoře	Základní článek Hnutí Brontosaurus Botič	250 000
201	E2	Ekologické výukové programy pro školní kolektivy v areálu Toulcova dvora	Základní článek Hnutí Brontosaurus Botič	250 000
302	C2	Legislativní centrum Zeleného kruhu	Zelený kruh	250 000
300	C6	Centrum EU a zahraničních vztahů Zeleného kruhu	Zelený kruh	250 000
54	D3	Průvodce naučnými stezkami v okolí Vsetína	ZO 76/09 Českého svazu ochránců přírody	133 000
173	B6	Management a podpora bource trnkového, páchníka hnědého a dalších chráněných druhů v lokalitě „Újezdský les“, části „Újezdské vinohrady“.	ZO ČSOP 63/01 Centaurea	228 900
259	E1	Vzdělávání pracovníků turistických informačních center v CHKO Pálava a BR Dolní Morava	ZO ČSOP Adonis č. 56/03	207 500
78	E1	Vzdělávání a osvěta veřejnosti na Mariánskolázeňsku	ZO ČSOP Kladská	206 000
367	B1	Obnova biodiverzity opuštěného lomu Hády u Brna	ZO ČSOP Pozemkový spolek Hády	45 500
368	B1	Péče o suchomilnou vegetaci v prostoru vápencového lomu na Hádech	ZO ČSOP Pozemkový spolek Hády	41 500
280	D2	Časopis Veronica	ZO ČSOP Veronica	300 000
282	D3	Po zelené Hostětínem – informační systém pro individuální návštěvníky	ZO ČSOP Veronica	239 000
285	D4	Ekomapa Brna II	ZO ČSOP Veronica	201 000
281	D1	Uklidj to! - Environmentálně šetrný úklid	ZO ČSOP Veronica	176 900
284	E1	Příroda a krajina ve vašich rukou	ZO ČSOP Veronica	247 000
387	E1	Využití oživení přírodního parku Bohdalovsko k prezentaci přírodních a krajinných fenoménů Vysociny v rámci udržitelné turistiky	ZO ČSOP Žďársko 66/10	141 300

*RNDr. Helena Knappová,
odbor environmentálního vzdělávání MŽP, oddělení
spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi*

SVĚTOVÝ DEN MOKŘADŮ

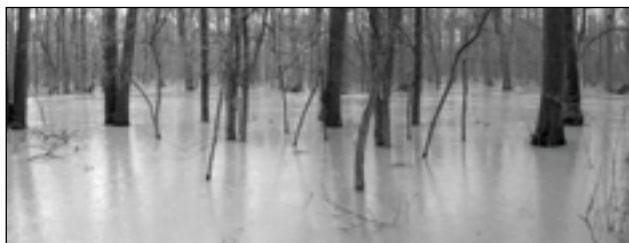
Světový den mokřadů připadá na 2. února. V roce 1971 byla v tento den podepsána mezinárodní úmluva o mokřadech, známá jako Ramsarská úmluva (oficiální název Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva), byla sjednána v íránském městě Ramsar. V současné době má úmluva 138 smluvních stran (států).

Ramsarská úmluva je první mezinárodní smlouvou zaměřenou na ochranu a rozumné využívání přírodních zdrojů a jednou z mála úmluv chránících určitý typ biotopů. Prostřednictvím úmluvy je zajišťována celosvětová ochrana všech typů mokřadů.

Každá smluvní strana je m. j. povinna zařadit alespoň jeden mokřad do *Seznamu mokřadů mezinárodního významu*. V současné době je na tomto seznamu vedeno 1369 mokřadů o celkové rozloze 119,6 mil. hektarů.

V České republice zůstává Světový den mokřadů opomíjen. Přitom mokřady jsou velmi významným typem prostředí, jež je pro lidstvo nenahraditelné, a to především pro svoji funkci v koloběhu vody v krajině a též pro svou vysokou biodiverzitu a bioprodukcí. Určité typy mokřadů se podílejí i na přirozeném vázání uhlíku v přírodě, čímž ovlivňují globální klimatické změny.

„Nezapsání se Světového dne mokřadů do povědomí obyvatel i institucí v Česku je zčásti dáno jistou neaktuálností tohoto data v naší zeměpisné šířce. To,

V *CHKO Litovelské Pomoraví* dochází při povodních k rozlivům, které jsou pro lužní les životodárné. Foto L. Krejčí. Zdroj: www.uprm.cz

Letecký snímek oblasti *NPP Osypané břehy*. V popředí je protřezaná šíje, v pozadí pak břeh z vátých písků. Foto J. Wenzl. Zdroj: www.uprm.cz

ČESKÉ RAMSARSKÉ MOKŘADY

- Krkonošská rašeliniště
- Lednické rybníky
- Litovelské Pomoraví
- Mokřad dolního Podyjí
- Mokřady Liběchovky a Pšovky
- Novozámecký a Břežňanský rybník
- Podzemní Punkva
- Poodří
- Třeboňská rašeliniště
- Třeboňské rybníky
- Šumavské slatě

že den mokřadů slavíme v únoru, kdy je obvykle sníh či alespoň chladno a bláto, není zrovna šťastné. Vždyť mokřady jsou nejkrásnější na jaře či v létě, kdy jsou plné života. Zamrzlé tůně a třeba bažinné louky nejsou v zimě příliš atraktivní,“ říká Michal Krejčí z Unie pro řeku Moravu.

Občanské sdružení Unie pro řeku Moravu se dlouhodobě věnuje ochraně mokřadů a také řek a všech vodních toků. K tomuto účelu sdružuje jednotlivce i další nevládní organizace. Jednou z nich je i *Sagittaria*, která realizuje projekt na jihu Moravy, zaměřený na postupné snížení eutrofizace Písečného rybníka prostřednictvím obnovy vodní a mokřadní vegetace. Aplikací rybníčního hospodaření šetrného k přírodě je udržována velmi dobrá průhlednost vody a dobré kyslíkaté poměry v celém vodním sloupci, jako předpoklad pro obnovu samočisticích procesů rybníka. Cílem projektu je přirozenou cestou snížit znečištění rybníka odpadními živinami ze zemědělské výroby a komunálního odpadu. Výsledkem je zlepšený stav ryb i zamezení nadměrného rozmnožování plevelných ryb. Propagací a popularizací projektu na veřejnosti projekt slouží jako modelový případ pro aplikaci zvoleného postupu na další území.

Uvedený projekt probíhá za podpory Dunajského regionálního projektu UNDP/GEF, jenž si klade za cíl zlepšení životního prostředí a ochranu vod v povodí Dunaje. Dunajský regionální projekt pomáhá třinácti zemím povodí aplikovat úmluvu o ochraně Dunaje.

*Mgr. Michal Krejčí,
Unie pro řeku Moravu*

OFENZÍVA SLUNEČNÍCH ELEKTRÁREN

Tradičním vyhlášením sídel, která si u nás vloni nejlépe vedla v Solární lize ČR, soutěži obcí a měst ve využívání energie Slunce, byl 14. ledna 2008 v Ostravě při veletrhu Infotherma na výstavišti Černá louka završen již 4. ročník tohoto klání o sluneční body. Organizuje ho občanské sdružení Liga ekologických alternativ (LEA) s cílem přispět zviditelněním domácích i zahraničních zkušeností, novinek i trendů ke zvýšení celospolečenského zájmu o přínosy, které perspektivní obor solární energetiky i u nás stále zřetelněji nabízí.

Zabodovala Ostrava

„Obdobně jako ve sportu mohou i v naší soutěži občané, školy, firmy i úřady skórovat tím, že jednoduše přihlásí své kolektory na ohřev vody a přitápění či panely produkující solární elektřinu, čímž získávají pro svou obec nebo město body, které sídlu vynesou podle výše umístění v žebříčcích pěti kategorií samozřejmě i propagační a často také ekologický efekt,“ vysvětluje za porotu soutěže její předseda Karel Merhaut z LEA a shrnuje výsledky: „Za rok 2007 připadly tituly Solární mistr ČR poprvé Ostravě a dále jihomoravským Dubňanům a obci Ostrožská Lhota. Rusava ze Zlínska ho dokonce obhájila hned ve třech kategoriích.“

Severomoravská metropole v kategorii měst nad 50 tisíc obyvatel v posledních dnech loňska těsně předstihla loni první Plzeň díky přihlášení velkých ploch teplovodních kolektorů – například na Domově důchodců Korýtko (zhruba 400 m²), na vodním areálu v Ostravě-jih (150m²) i díky množství menších systémů. Ostrava má také jako jediné město republiky už přes 2000 m² kapalinových kolektorů evidovaných v soutěži.

Zlínsku přibýlo eso

Dubňany z Hodonínska získaly primát mezi sídlu do 50 tisíc obyvatel díky solárnímu parku společnosti Sluneta o instalovaném výkonu 515 kWp. Ostrožské Lhotě u Uherského Hradiště na Zlínsku umožnila v kategorii fotovoltaiických systémů zvítězit ještě větší solární elektrárna, postavená firmou HiTechSolar (702 kWp).

Rusava z téhož kraje v čele tří dalších kategorií (souhrnné hlavní i v kategoriích sídel s termickými kolektory a sídel s méně než 5 tisíci obyvateli), nebyla nikým předstížena už čtyři roky, hlavně díky kolektorové ploše zhruba 550 m² na tamním koupališti.

Mela mezi solárními parky

Obvyklý neoficiální titul Skokan roku si právem vysloužila hned dvě sídla: podšumavské Bušanovice (s naším prvním velkým solárním parkem – 693 kWp) a rovněž Ostrožská Lhota. Tato, před rokem na solárním nebi zcela neznámá sídla, doskočila na prestižní čelná místa, první z těchto obcí dokonce na páté místo hlavní kategorie, následována zde Ostrožskou Lhotou. Tu na špičce fotovoltaiických systémů následují Bušanovice.

Právě boom velkých slunečních elektráren se v loňském ročníku solární ligy stal jejím charakteristickým rysem i zpestřením. Tak například další instalace v řádu stovek kWp z Úštěku-Habřiny na Litoměřicku (507 kWp) skončila v soutěžní kategorii pro fotovol-

taiku na třetím místě a odbornou veřejnost zaujala mimo jiné nejnižšími u nás dosaženými měrnými náklady solárního parku na volné půdě (pod 117 000 Kč bez DPH na kilowattpeak výkonu). Značnou pozornost vzbudil i solární park společnosti Energy 21 v Jaroslavicích u Znojma (900 kWp), nepřipojený však do konce roku 2007 k síti, a proto v roce 2007 nezahrnutý v solární lize.

Energie ze slunce i bez dotací?

Zájem o budování slunečních elektráren přitom začaly projevovat nejen naše a zahraniční ekonomicky stabilní a silné firmy, ale též technicky zdatní jednotlivci, a to nejen za podmínky získání stále obtížněji dostupných tuzemských či evropských dotací, ale rovněž už jen s kalkulací kombinace bankovního úvěru, stanovené výhodné výkupní ceny elektřiny (13,46 Kč/kWh), nebo využití tzv. zelených bonusů a vlastních zdrojů.

Odvahu a šikovnost při instalaci polohovacích tracků zcela vlastní konstrukce osvědčili kupříkladu otec a syn Janouškovi z horského střediska Rokytnice nad Jizerou, kteří svou elektrárnu o výkonu 31,7 kWp uvedli do života bez dotace, jen s úvěrem.

Ofenzíva slunečních elektráren, jež dala celému ročníku solární ligy potřebnou atmosféru zajímavého zápolení, se nakonec odrazila v konečném součtu

Sluneční elektrárna na střeše MŽP je výjimečná mj. konstrukcí výklopnou přes hranu budovy.

JAK SE HRAJE SOLÁRNÍ LIGA?

Obce a města dostávají body za instalace solárních systémů:

- 180 b./m² - vakuový kolektor
- 100 b./m² - běžný kolektor
- 40 b./m² - Fresnelovy čočky
- 30 b./m² - plast. či text. kolektor
- 1 b./ 3 Wp - fotovolt. systém

Více informací na www.solarniliga.cz

přihlášených instalovaných výkonů: stoupl proti předešlému roku devětkrát – na 2,990 MWp!

Mimochodem, je výmluvné, že mistr roku 2006 v kategorii sídel s fotovoltaikou, elektrárna v Opatově o 60 kWp, se nyní propadla až na šesté místo.

Štika z vod termiky

Tepl vodních kolektorů evidovala soutěž v závěru ročníku přes 18 200 m², což znamená, že rok přinesl do hry necelých 5000 m². Přesto i tato sféra oboru vykázala některé slibné rysy. Podle dodavatelů instalací přibývá těch, kdo si zařízení pořízují často i bez klopotného čekání na dotace. Zaměstnanost montážníků zakázkami občanů údajně vzrůstá. Lze tak odhadovat, že stejně jako sféru fotovoltaiky čeká i termiku výraznější nárůst zájmu.

Již dnes o něm mluví např. Jiří Hrádek z montážní společnosti JH-Solar z Jindřichohradce, která sama do soutěže přihlásila přes 700 m² kolektorů. Postarala se tak v roli nejagilnější firmy roku o nejštědřejší příliv bodů za termiku na konta řady obcí a měst, kde systémy osazovala. Tato do značné míry především jihočeská kolekce přihlášek (firma totiž instaluje systémy i v jiných krajích) znamenala i cenný nárůst šancí regionu v každoročním neoficiálním klání krajů.

Jihočeši obhájili

Značný bodový přírůstek Jihočechům zajistila hned v úvodu ročníku i ukázková „malá domů“ zahraná bušanovickým solárním parkem. Na cílové pásce pak opravdu Jihočeši potvrdili své loňské prvenství. Minule druhé Plzeňáky předstihl kraj Zlínský.

Pro úplnost dodejme, že loni plocha všech typů solárních modulů v soutěži vzrostla ze 17 500 m² na 41 700 m², tj. o 138 %, a v solární lize se objevilo na sto nových sídel – ve hře jich LEA na prahu roku 2008 evidovala 520.

Hodnotné technologie jako ceny

Věcné ceny do soutěže věnovala společnost Regulus. Soutěž podpořily i přední společnosti oboru – HiTech-

SOLÁRNÍ LIGA ČR 2007

Souhrnná hlavní kategorie (všech sídel a systémů)	Sídla s termikou
1. Rusava	1. Rusava
2. Boží Dar	2. Boží Dar
3. Pístina	3. Pístina
4. Hostětín	4. Hostětín
5. Bušanovice	5. Dubovice
6. Ostrožská Lhota	Sídla s více než 50 tisíci obyvatel
7. Dubovice	1. Ostrava
8. Úštěk - Habřina	2. Plzeň
9. Zápy	3. České Budějovice
10. Kunčina Ves	4. Liberec
Sídla s fotovoltaikou	5. Frýdek-Místek
1. Ostrožská Lhota	Sídla s 5 – 50 tisíci obyvatel
2. Bušanovice	1. Dubňany
3. Úštěk - Habřina	2. Rokytice nad Jizerou
4. Zápy	3. Jindřichův Hradec
5. Dubňany	4. Litoměřice
	5. Soběslav

Solar, Thermosolar a další. Organizátoři soutěže rozhodli o udělení slunečních kolektorů pro ohřev vody obci Ostrožská Lhota v zájmu zviditelnění také termických solárních systémů (hodnota věnované technologie 15 000 Kč) a městu Ostrava jako symbolické ocenění jeho snah demonstrovat možnosti solární termiky ambiciózními systémy velkých výkonů v řádu stovek kilowattů (hodnota věnovaných kolektorů 20 000 Kč).

Městu Hlinsko z Vysočiny bylo uděleno čestné uznání za technickou zajímavost roku (srovnávací měření ohřevu vody v systému s plochými kolektory a v systému s vakuovými kolektory ve stejném místě instalace a publikací měřených dat na internetu). Ocenění bylo doplněno věnováním komponent termického solárního systému (tři ploché kolektory KPC1 a regulátor SR 1.1 v hodnotě 30 000 Kč). Dalším cílem daru je přispět v místě k realizaci dalších zamýšlených solárních systémů.

Oceněná sídla získávají věcné ceny s podmínkou, že do konce letního období zprovozní v zájmu aktuální osvěty oboru systém s darovanými komponenty na veřejně viditelném objektu. V opačném případě bude cena věnována jinému sídlu.

2008: pokořen solární megawatt

Výsledky čtvrtého ročníku české solární ligy ale nic nekončí. Naopak! Když Liga energetických alternativ v závěru roku 2007 předpovídala v nejbližších měsících nebyvalé souboje o pomyslné prvenství, pokud jde o největší sluneční elektrárnu u nás, mnozí pochybovali. Aktuální zprávy ze stavenišť plných solárních modulů dávají optimistickým předpovědím za pravdu. Posuďte:

Ještě v čase kralování elektrárny spol. HiTechSolar v Ostrožské Lhotě u Uherského Hradiště (702 kWp), coby naší fotovoltaické jedničky, představila už loni společnost Energy 21 solární park s 900 kWp v Jaroslavicích u Znojma a ve třetím lednovém týdnu potvrdila jeho plné napojení na veřejnou síť. S pozicí

Celkový pohled na největší českou solární elektrárnu roku 2007 v Ostrožské Lhotě

na čele našich slunečních elektrárren však její jméno nebylo spojeno dlouho.

Poslední lednový den totiž o sobě dala vědět opět firma Korowatt z Bušanovic na Prachaticku. Po solárním parku o instalovaném výkonu téměř 700 kW_p, oživeném už na počátku roku 2007, napojila nyní na síť druhou část areálu, čímž navýšila jeho výkon na celkových 1,361 MW_p. Pomyšlná hranice slunečního megawattu na jednom tuzemském zdroji (přiznejme, že ještě předloni považovaná u nás za vzdálenou) byla tak překonána – a dle údajů investora dokonce s patrně nejnižšími měrnými u nás dosaženými náklady na 1 kW_p solarparku: cca 116 000 Kč. Obci Bušanovice přineslo dokončení druhé části elektrárny při únorové aktualizaci pořadí v solární lize jasné prvenství v kategorii fotovoltaiky a průnik na druhou příčku v kategorii souhrnné i v kategorii obcí do 5. tis. obyvatel!

Montuje se ale díky příznivému počasí ostošest dál i na jižní Moravě. HiTechSolar pozval všechny, kdo si chtěli fungující i budovaný solární park prohlédnout přímo v terénu, na první letošní Den otevřených dveří na elektrárně v Ostrožské Lhotě 8. února. V areálu se dokončuje fixace nosné konstrukce pro panely a trafostanice. S osazováním modulů se počítá s nástupem jara, s napojením celé elektrárny (ve finále s výkonem cca 1,6 MW_p) na síť v jeho průběhu. Uherskohradištská společnost chystá také instruktážní komerční seminář pro zájemce o výstavbu vlastní solární elektrárny – 15. března pro občany se zájmem o zdroje malé, 27. a 28. března pro firmy plánující zdroje velké.

Překvapivé zprávy o nových zdrojích čisté elektřiny ze sluníčka v dalších regionech nelze vyloučit. O dalších potenciálních adeptech na čelné umístění v tuzemském TOP žebříčku fotovoltaických systémů se totiž hovoří i v dalších krajích. Boom této části oboru, zdá se, opravdu vypukl!

*Zdroj: Tisková zpráva
Ligy ekologických alternativ,
www.solarniliga.cz,
upraveno (red)*

*Foto LEA – J. Dvořák a K. Merhaut,
archiv HiTechSolar*

TOP 10: NEJVĚTŠÍ SOLÁRNÍ ELEKTRÁRNY V SOUTĚŽI KE KONCI ROKU 2007

1. Ostrožská Lhota	702 kW _p	největší solární park zprovozněný do konce roku 2007, čítající centrální střídač a 3120 panelů Solarwatt, instalovaných na hliníkové konstrukci uchycené zavrtávacími šrouby
2. Bušanovice	693 kW _p	historicky první solární park ČR, lokalizovaný v Podšumaví, tvořen 5320 panely Mitsubishi na dřevěné konstrukci a centrálním střídačem
3. Dubňany	515 kW _p	solární park kombinovaný z fixního systému a otočných tracků, financovaný zcela bez dotace, s použitím různých typů panelů
4. Ústěk - Habřina	507 kW _p	elektrárna na dřevěné konstrukci s panely Schüco a individuálními měniči, vyniká dosaženým nízkým investičním nákladem
5. Zápy	74,8 kW _p	instalace 432 polykrystalů na sídle společnosti vyrábějící plastové potrubní systémy, postavena bez dotace a na vlastní konstrukci
6. Opatov	60,9 kW _p	první komerční fotovoltaika postavená na výkupních cenách, s 369 panely Schüco na střeše bývalé drůbežárny a individuálními měniči
7. Praha	40,9 kW _p	386 monokrystalů o výkonu 106 Wp na střeše a fasádě stavební fakulty ČVUT, na kovových konstrukcích s různou orientací vůči světovým stranám a různým sklonem panelů
8. Brno	40 kW _p	instalace na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně se dvěma sekcemi – na fasádě (5 kW _p) a na konstrukci na střeše
9. Rokytnice n. J.	31,7 kW _p	solární park s panely pouze na samonatačecích stojanech vlastní výroby, instalovaný ve známém horském středisku
10. Praha	25,8 kW _p	elektrárna na sídle MŽP rozdělená do dvou sekcí – fasádní a instalované na natáčecí nosné konstrukci zapuštěné do hrany budovy

TOP 10: NEJVĚTŠÍ TERMICKÉ SYSTÉMY V SOUTĚŽI KE KONCI ROKU 2007

1. Rusava	540 m ²	zrekonstruovaný systém s 360 kolektory k ohřevu vody na koupališti vyhledávaného turistického centra Zlínského kraje
2. Ostrava	403 m ²	velkoplošný nízkoprůtočný systém na Ústavu sociální péče pro mentálně postižené ve čtvrti Muglínov
3. Ostrava	400 m ²	38 velkoplošných kolektorů v nízkoprůtočném systému na Domově důchodců Korytko ve čtvrti Zábřeh
4. Ostrava	308 m ²	solární nízkoprůtočný systém k ohřevu užitkové vody pro domov důchodců Sluníčko ve čtvrti Vítkovice
5. Jindřichův Hradec	256 m ²	128 plochých kolektorů TS 202N2L pro temperování vody ve venkovním akvaparku a ve vnitřním bazénu
6. Ústupy	242 m ²	121 kolektorů Heliostar, integrovaných do zábradlí balkonů dvou budov hotelového komplexu Jezerka u Sečské přehrady
7. Praha	218 m ²	36 ks kolektorů FA 1/6, integrovaných do zábradlí SOU na Zeleném pruhu k ohřevu užitkové a bazénové vody a k přitápění
8. Tachov	165 m ²	zrekonstruovaný solární systém, původně s kolektory slovenské výroby z 80. let (Salk), sloužící k ohřevu vody v bazénu
9. Ostrava	163 m ²	největší fasádní termický systém určený k ohřevu užitkové vody pro dům s pečovatelskou službou ve čtvrti Mariánské hory
10. Břeclav	160 m ²	solární systém s 80 kolektory Heliostar na střeše místního krytého bazénu ohřívá užitkovou vodu a vodu v bazénu

Zdroj: LEA

BOTANICKY VÝZNAMNÁ ÚZEMÍ ČR

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR vydala publikaci Botanicky významná území ČR, která vznikla v rámci projektu Botanicky významná území střední a východní Evropy, koordinovaného organizací Plantlife International. Je určena jak odborníkům, tak laické veřejnosti se zájmem o botanické klenoty České republiky.

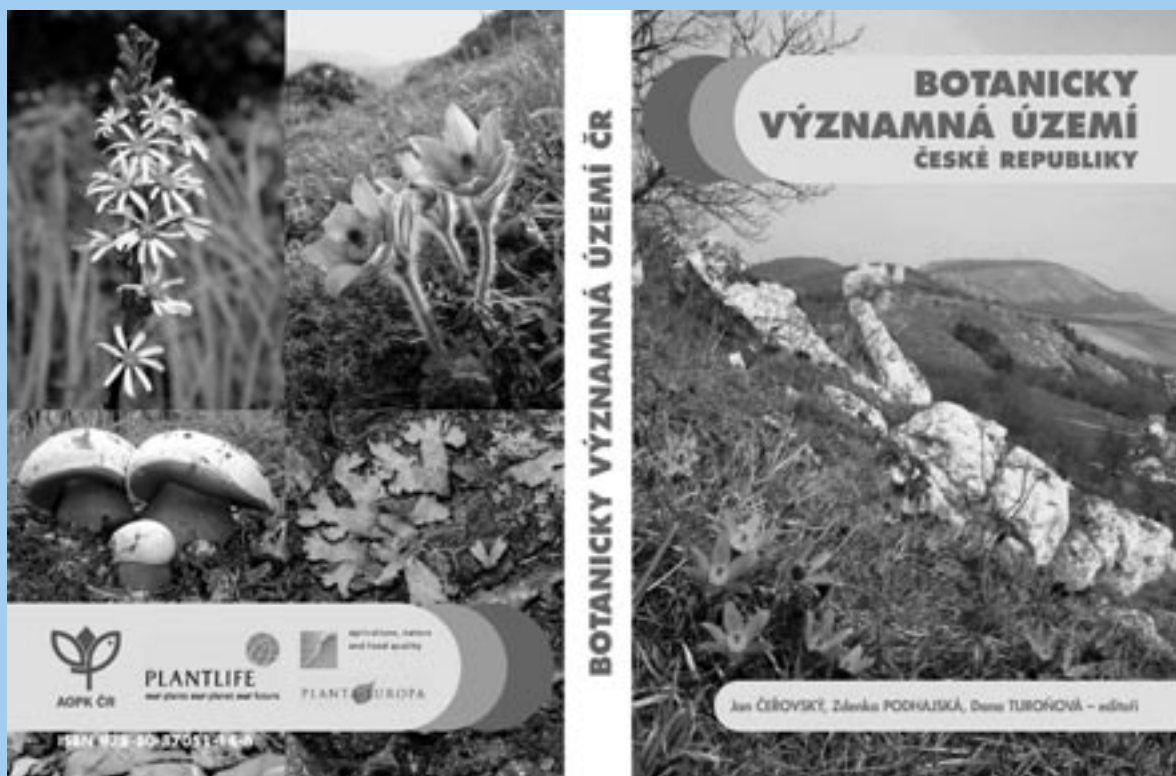
Na publikaci se podílel široký autorský tým specialistů různých oborů botaniky a ochrany přírody, editory knížky jsou odborníci s dlouholetou ochrannářskou praxí RNDr. Jan Čeřovský, CSc., RNDr. Zdenka Podhajská a RNDr. Dana Turoňová. Kniha poskytuje podrobné informace o 75 územích, která patří z evropského pohledu mezi botanicky nejceněnější v České republice.

V obecné části publikace tvoří stěžejní kapitoly kritéria a principy výběru botanicky významných území a vývoj ochrany flóry a vegetace v ČR. Ve speciální části je podrobně charakte-

rizováno 75 botanicky významných území. Popis území má jednotnou strukturu počínaje lokalizací území, geologickými a geomorfologickými poměry, botanickým významem území, jeho ohrožením a navrhovanou i prováděnou péčí o území. Dále se uvádějí plány péče, výskyt evropsky významných druhů a vybraná literatura.

Čtenáře zaujme vymezení území v barevném leteckém snímku (ortofotomapě), který poskytuje rámcovou informaci o vegetaci území a jeho okolí. Všechna území jsou doprovázena barevnými fotografiemi biotopů, ohrožených rostlin, příp. hub. Knížka je opatřena anglickým souhrnem a poměrně rozsáhlým seznamem literatury.

Tisková zpráva AOPK ČR, kráceno (red)

Zpravodaj Ministerstva životního prostředí • Ročník XVIII, číslo 3/2008 • Vychází 12x ročně • Vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10, tel. 267 122 549 • Odpovědná redaktorka Mgr. Hana Kolářová, tel. 261 910 608, e-mail hana.kolarova@tiscali.cz • Administrace a objednávky SEVT a. s., Pekařova 4, 181 06 Praha 8, tel. 283 090 352, fax 233 553 422, e-mail sevt@sevt.cz • Sazba Informica, tisk PeMa Praha • Předplatné měsíčníku Věstník a Zpravodaj MŽP s čtvrtletníkem EIA • IPPC • SEA pro rok 2008 je 800,- Kč • Číslo 3/2008 předáno do tisku 15. 2. 2008